

2023
Nr. 4/16

Reformatų žinia

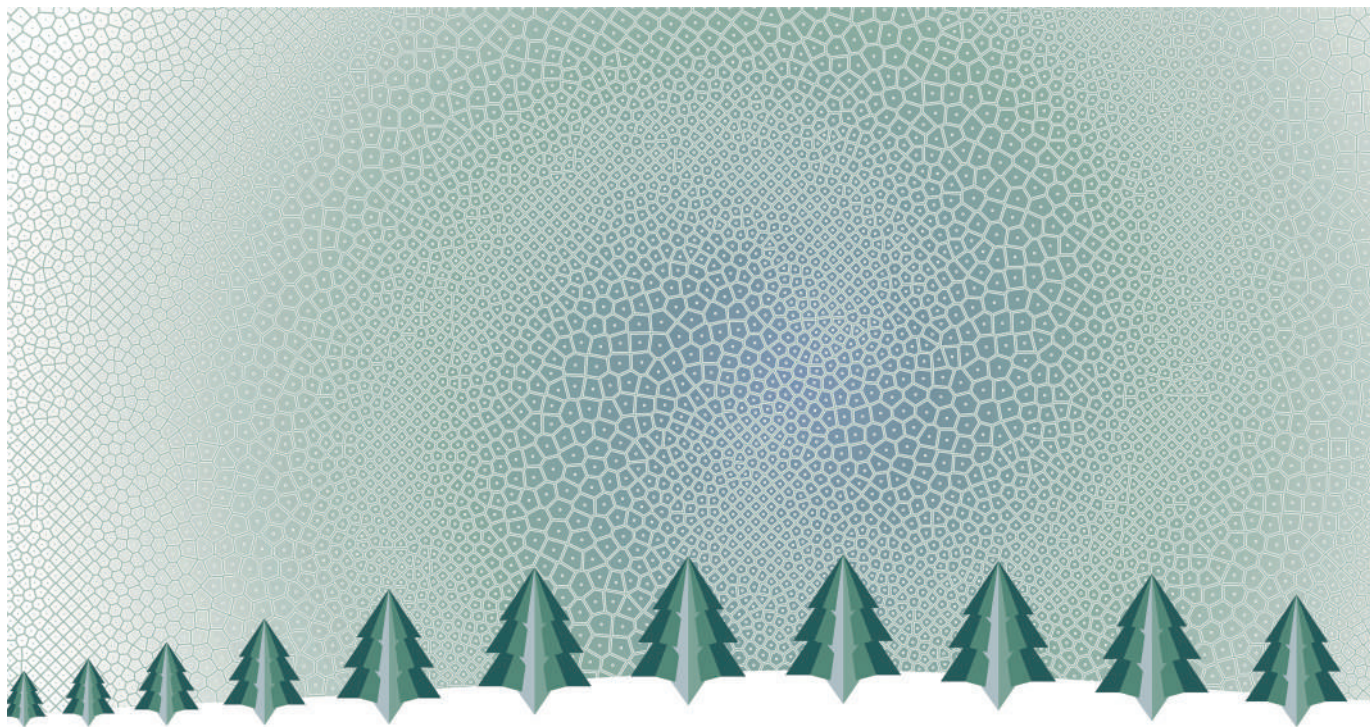
LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

Viršelės. Papilio ev. reformatų bažnyčia, foto A. Risakovienės,
kompozicija ir dizainas dail. Aušrinės Bareikytės Čižikienės

TURINYS

R. Stankevičius	Sveikinimas	3
H. Lahayne	Kas laukia ateityje? Jėzaus atėjimas ir 'nedorybės žmogus'	4
	Prieš 25-eris metus	7
<i>Iš Bažnyčios istorijos</i>		
	Dievui pasišventusios moterys – pirmosios krikščionės	13
	Tai nejaugi, [ponai,] pačias gražiausias melodijas turėtume palikti velniui?	14
	Mitai ir tiesa apie kompozitorių Feliksą Mendelsoną Bartholdy	15
	Pirmųjų suomiškų knygų autorius Mikaelis Agrikola	16
<i>Iš Lietuvos Reformatų Bažnyčios istorijos</i>		
	Seirijų bažnyčios varpai	18
	Varpų pašventinimo iškilmė Seirijų parapijoje	18
	Derliaus padėkos šventės ištakos	19
D. Gudliauskienė,		
K. Pulokas	Superint. Piotras Gorodiščius	20
A. Arlauskienė	Holger Lahayne: turime žinoti Bibliją ir tuo pačiu būti šiuolaikiški	22
<i>IŠĖJĘ MŽINYBĖN</i>		
	Alena Birutė Dagytė Jovarauskienė	26
G. Mikalajūnienė	Žemėn leidžias lapų žvaigždės	27
<i>ĮVYKIAI</i>		
V. P. Kuprevičius	Kai šaukia širdis	27
V. Liauškaitė	Reformacijos dienos minėjime – istorinio romano sutiktuves	28
I. Skiauterytė	Reformacijos 506-ųjų metinių šventė Papilyje	29
R. Jaudegienė	Konferencija <i>Atgaivinta bažnyčia</i>	30
	Vilniaus vargonininkai	30
<i>2024 METŲ REFORMATŲ kalendorius</i>		31

Karalių Karaliaus, Viešpačių Viešpaties atėjimas jau čia pat!

*Tą dieną Dovydo namams ir visiems Jeruzalės gyventojams bus atviras šaltinis
nuodėmei ir nešvarumams nuvalyti. (Zch 13,1)*

Broliai ir seserys,

po tamsios nakties ateina rytas, po ligos – sveikata, po baisaus karo – taika, po spengiančios tylos – graži muzika, po šaltos žiemos – pavasaris, po dvasinės sausras – gelbstintis gailėstingumo šaltinis. Taip sutvarkytas pasaulis, taip mes pripratę, taip mūsų supratimu privalo būti. Tokia rutina. Taip buvo ir taip bus. Arba bent jau mes taip matome kasdienybę – viltingą ir palaimintą.

Visgi krikščionys, Dievo žmonės supranta, kad po ramaus Advento ateina džiaugsmingos Kalėdos! Viešpatis Jėzus prieš daugiau nei 2000 metų žmogiškuoju pavidalu užgimė, pakeitė pasaulį, reformavo tikėjimą, suteikė tvirtą viltį, pradžiugino savąją tautą.

Šiemetinės Kalėdos teatneša mums mažiau blizgučių, bet daugiau maldų, mažiau pirkinių, fejerverkų, bet daugiau Dievo Žodžio prasmės ir šviesos, ir daug teisingų troškimų išsipildymo mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje.

Iš Jo, per Jį ir Jam yra visa. Jam šlovė per amžius! Amen. (Rom 11,36)

Gen. superintendentas kun. Raimondas Stankevičius

Kas laukia ateityje? Jėzaus atėjimas ir 'nedorybės žmogus'

Tesalonikų griuvėsiai

Kiekvieną sekmadienį išpažįstame savo tikėjimą *Apaštališkojo išpažinimo* žodžiais. Jo teiginiai kalba apie praeitį, dabartį ir ateitį. Daug dėmesio išpažinimas skiria Jėzaus gyvenimo įvykiams *praeityje*: Jis „*gimė iš mergelės Marijos, kentėjo prie Poncijaus Piloto, buvo nukryžiuotas, mirė*“ ir t.t. Šiais *istorijos* faktais remiasi mūsų tikėjimas.

Dabartis taip pat yra svarbi, nes čia ir dabar žmonės turi atsakyti į Evangelijos kvietimą; šiandien tikime ar netikime; šiandien darome gerus darbus ar tingime. Apie dabartį daug kalba *Heidelbergo katekizmo* pirmo klausimo atsakymas. Ir dar yra ateitis. IV amžiaus Nikėjos išpažinime teigiama: Jėzus „vėl garbingai *ateis* gyvųjų ir mirusiųjų teisti ir viešpataus per amžius“; „Mes laukiame mirusiųjų prisikėlimo ir būsimojo amžinojo gyvenimo“ – laukiame, nes tai dar ateitis. Tai irgi labai svarbu. Jeigu visai nežinotume, kas bus ateityje, neturėtume vilties.

Kodėl mūsų išpažinimai kalba apie praeitį, dabartį ir ateitį? Kadangi tikime į *Dievą*, kuris buvo, yra ir bus. Jis veikė praeityje, yra aktyvus šiandien ir ateitis taip pat yra Jo rankose. Pati Biblija nemažai kalba apie ateities įvykius. Jėzus tam skyrė gana ilgą kalbą /Mato 24 ir 25 skyrius/. Apaštalai taip pat kalbėjo apie Jėzaus antrąjį atėjimą bei įvykius prieš tai. Dar vienas svarbus kalbėjimo apie ateitį pavyzdys yra *Antrasis laiškas tesalonikiečiams*.

Paulius su bendražygiais Makedonijos sostinėje Tesalonikoje buvo lankęsi apie 50-uosius metus. Po jų skelbimo išikūrė krikščionių bendruomenę. Bet šiame mieste Paulius neišbuvo ilgai, turbūt tik kelias savaites. Iš *Apaštalo darbų* /Apd 17skyrius/ sužinome, kad Jis kalbėjo tesalonikiečiams apie Jėzų. Jo kančias ir mirtį – apie praeitį. Be abejo, dabartis taip pat buvo apaštalo mokymo tema: kad šiandien reikia tikėti, paklusniai gyventi ir t.t.

Antrajame *Laiško* skyriuje Paulius kalba apie Jėzaus atėjimą bei su tuo susijusius įvykius. Iš penktos eilutės aišku, kad

Paulius jau prieš tai, viešnagės metu, jiems buvo kalbėjęs *ir apie ateitį* bei šio žemiškojo amžiaus pabaigą: „Ar neprisiminate, jog tai *sakiau jums*, tebebūdamas tarp jūsų [tada, prieš metus]?“ Krikščionys turi žinoti, kas jų ir visos žmonijos laukia ateityje.

Kodėl tai yra taip svarbu? Kadangi ateities įsivaizdavimas daro didelę įtaką mūsų dabartiniam gyvenimui – ir klaidingos mintys apie tuos dalykus turi rimtų pasekmių. Antroje eilutėje parašyta, kad Tesalonikos bendruomenėje plito klaidingas mokymas „esą Viešpaties diena jau čia pat“ ar „jau atėjo“. Žodžiu, Jėzus *jau* grįžo! Viso pasaulio pabaiga jau čia pat. Tikinčiųjų prisikėlimas *jau* įvykęs. Jeigu tai yra tiesa, kam tada dar dirbti ir rūpintis pragyvenimu bei kasdienybės reikalais? Juk visa tai nebeturi prasmės! – Taip iš tikrųjų galvojo daugelis tesalonikiečių ir buvo nustoję dirbti; apie tai skaitome trečiame skyriuje. Galime įsivaizduoti, kokia tai buvo rimta situacija! Todėl Paulius jautė pareigą būtinai atitaisyti jų mąstymą.

Kokia šio teksto žinia mums šiandien? Atsakysiu trimis klausimais: Kokie mes esame? Kas mūsų laukia? Ir Ką turime daryti?

Kokie mes esame?

Jėzus *Evangelijoje pagal Matą* aiškiai sako, kad Jis vieną dieną regimai sugrįš. Visi žmonės matys Jį ateinantį iš dangaus. Galime būti tikri, kad Paulius šį mokymą perteikė ir tesalonikiečiams. Bet tame mieste ir kitur kažkokie mokytojai teigė ką kitą: kad Jėzus jau atėjo – neregimai, dvasiškai. Tai sutrikdė krikščionis ir daugelis pradėjo jais tikėti.

Paulius tokiems priekaištauja: *nesiduokite taip lengvai nukreipiami nuo sveiko proto* (2 eil.) ar *neskubėkite pamesti proto* (NEV). Jis jiems sako štai ką: Jėzus jums juk pažadėjo, kad grįš regimu būdu; tie mokytojai, sakydami, kad tai jau įvyko neregimai, jus klaidina. Jus turite suprasti, kad abu teiginiai teisingi negali būti. Pagalvokite ir apsispręskite! Nejau jūs manote, kad Jėzus melavo? Protu patikrinkite visus teiginius ir mokymus! Pasiremkit logika! Nebūkite lengvatikiai! Neapleiskite protingo mąstymo!

Kodėl Paulius kalba taip pabrėždamas sveiką protą? Kadangi Dievas yra mąstantis asmuo, ir žmogus, sukurtas pagal Dievo paveikslą, taip pat turi mąstyti. Dievas davė žmonėms proto, kad jie galėtų bendrauti vienas su kitu bei su Dievu ir galėtų atlikti savo užduotis žemėje. Tikintysis yra mėgstantis sąmoningai mąstyti žmogus. Jeigu apleidžiame mąstymą, gana lengva mus įbauginti ir apgauti, rašo Paulius.

Visa bėda, kad nuopuolis sugadino ir žmonių protą, nuodėmė aptemdė jį. Iš Pauliaus žodžių aišku, kad ir tikinčiuosius nesunkiai galima nukreipti nuo sveiko proto. Todėl turime suvokti savo mąstymo vargą ir silpnumą, kad neretai elgiames kvailai ir neišmintingai. Jeigu suvoksime, būsime pasiruošę *augti* pažinimu, mokytis, atnaujinti mąstymą ir siekti išminties.

Svarbu pastebėti, kad Paulius rašė ne vien dvasininkams ar vien labai protingiems bendruomenės nariams, o visiems („...jus, broliai [ir seserys]“). Jis *visus* ragina: *tvirtai stovėkite ir laikykitės perduotų tiesų* (15 eil.). Ir tvirtai stovime tik tada, jeigu tas tiesas, tuos mokymus, suprantame ir mokame pritaikyti gyvenime. *Laiške efeziečiams* jis panašiai rašo *visiems*:

nebūkite *maži vaikai, siūbuojami ir nešiojami bet kokio mokymo vėjelio, žmonių apgaulės, jų gudrumo, vedančio į klystkelius* (Ef 4,14). Paulius pasisako labai kategoriškai: *negalima* tikėjime pasilikti vaiku, kitaip pasekmės dvasiniam gyvenimui bus pražūtingos.

Žmogaus sveikas protas dėl nuodėmės neveikia tobulai, bet jis yra mums Dievo duotas įrankis. Kaip tada, taip ir šiandien visokie eretikai, sektantai, ezoterikos ir dvasingumo mokytojai jį puola. Paulius net sako: jeigu reikia rinktis tarp „dvasios pranašystės“ ir sveiko proto, imkite pastarąjį! Šiandien įvairios ideologijos yra ypač nusitaikiusios į sveiką protą.

Pavyzdžiui, klimato kaitos aktyvistai spaudžia visus kuo greičiau visiškai atsisakyti naftos, anglies ir dujų – kitaip esą netrukus žemę ištiks klimato apokalipsė. Bet sveikas protas sako, kad to negali būti. Kad bus įvairių gamtos apsaugos iššūkių, kuriuos turėsime įveikti, tai čia nieko naujo. Bet kad pasaulio pabaiga lauktų už kampo – tai tikrai to nebus. Tą šiandien patvirtina vis didesnis skaičius įvairių mokslininkų ir tyrinėtojų.

Dar vienas labai liūdnas proto aptemimo pavyzdys iš Vokietijos: šios šalies parlamentas neseniai priėmė naują įstatymą, kuris leis kartą per metus šalies metrikacijos skyriuose įregistruoti vis kitą savo lytį. Be jokios lyties keitimo operacijos ir net medikų pažymos kiekvienas pilietis galės ant popieriaus pakeisti lytį. Tai visiškas maištas prieš tikrovę ir Dievo sukūrimą. Sveikas protas saktų: juk tai neįmanoma, tai beprotybė. Bet štai koks yra žmogus: lengvai suviliojamas ir apgaunamas.

Kas mūsų laukia?

Mūsų tekstas nuo 3 eilutės kai kuriuos gali ir išgąsdinti, nes kalbama apie *nedorybės žmogų*, antikristą, ir jo siaubingus darbus. Užtat svarbu pastebėti skyriaus pradžią: Paulius kalba apie Jėzaus *atėjimą* (1 eil.), apie *Viešpaties dieną* (2 eil.). Tą dieną Jis ateis *su didžia galybe ir šlove* (Mt 24,30); Jis ateis ne taip, kaip kadaise Betliejuje, o kaip *viešpačių Viešpats ir karalių Karalius* (Apr 17,14).

Tame įvykyje dalyvaus ir visi tikintieji: Jėzaus atėjimo metu vyks *mūsų surinkimas aplink jį* (1 eil.). Evangelijose parašyta, kad Jėzus „pasiųs angelus, ir tie surinks jo išrinktuosius iš visų keturių šalių...“ (Mk 13,27). Tai bus visiems *matomas* reiškinys: *Evangelijoje pagal Matą* /Mt 24,27/ kalbama apie *žaibo šviesą visame danguje*; taip pat bus *didelis garsas*: angelai *skardžiais trimitų garsais surinks išrinktuosius* (Mt 24,31).

Ir aštuntoji eilutė trumpai, bet aiškiai sako, kas tada triumfuos: *Viešpats Jėzus sunaikins jį [nedorybės žmogų] savo burnos kvėpimu ir sutriuškins savo didingą atėjimu*. Burnos kvėpimu! Tik tiek Jam reikės! Nors antikristas galingas, Jėzus kaip Dievas yra žymai galingesnis, net visagalis. Tai gi Jėzus grįš regimai, šlovingai, galingai ir su angelais.

Paulius tvirtina tesalonikiečiams, kad Jėzaus atėjimas dar yra ateityje, nes tas nedorybės žmogus dar neatėjo, jis dar turi *apsireikšti* (8 eil.). Be to, *atkritimas* dar neįvyko (3 eil.). Kituose vertimuose yra *sukilimas* (NEV), *maištas* (Jurėnas). Bet jis vyks ne valstybėje, o *Bažnyčioje*: nemažai žmonių

at kris, atpuls nuo tikėjimo. Jėzus /Mato 24/ išpėja: *Daugelis [krikščionių] suklups... Atsiras daug netikrų pranašų, kurie daugelį suvedžios* (10–11 eil.).

Kaip tą suprasti? Ar tikintis žmogus gali prarasti tikėjimą? Atsakyti nėra lengva, bet trumpai būtų galima šitaip pasakyti: tikrai atgimęs žmogus, kuris yra Dievo vaikas ir įrašytas į gyvenimo knygą, – jis nebus iš tos knygos išbrauktas. Tikrai tikintis žmogus išlaikys savo tikėjimą, Dievas tokio žmogaus tikėjimą apsaugos (žr. VTI sk. 27 *Apie ištvėrimą iki galo*). Bet bažnyčiose yra daug veidmainių, širdyje netikinčių, nominalių narių – *iš jų* daug kas at kris ir atsitrauks nuo Dievo bei bažnyčios. Žinoma, tai vyksta visais laikais, bet tada tai bus didelis, *plataus masto* atkritimas.

Ateiti turi dar ir *nedorybės žmogus, Nedorėlis* (3 ir 9 eil.). Tai nėra simbolis, metafora ar pan., tai bus tikras žmogus. Jis yra šėtono bendrininkas, veiks jo suteikta galia, bet nėra tapatus šėtonui; šitas žmogus bus pavaldus šėtonui. Visi komentatoriai sutaria, kad jis – tas *Pirmame Jono laiške* /1Jn2,18/ minimas *Antikristas*. Kristus yra asmuo, šis irgi bus asmuo. Galime manyti, kad jis bus religinis veikėjas: ketvirtoje eilutėje minima *šventykla* turbūt yra Bažnyčia, kurioje jis veiks; galimai jis ir sukels tą minėtą atkritimą. Tikriausiai jis kils iš mūsų, krikščionių tarpo (žr. 1 Jn 2,19) ir darys stebuklus bei kitus galingus darbus (9 eil.).

Jis ateis dar ateityje, bet „nedorybės slėpinys jau veikia“. Jonas rašo, kad *dabar pasirodė daug antikristų*. Vieną dieną ateis tas *didysis* nedorėlis, bet tokių nedorėlių su antikristo bruožais jau buvo ir yra dabar. Todėl mes *šiandien* turime žiūrėti, kad tokie mūsų neapgautų. Kaip juos atpažinti? Į ką atkreipti dėmesį?

Čia mums gerai padeda labai įdomus to blogojo veikėjo pavadinimas. Jis „*neteisės* [ar neteisybės] žmogus“, taip pažodžiui verčiamas graikiškas žodis *anomia* (nuo gr. *nomos* – įstatymas). Jis bus žmogus be įstatymo, veikiantis prieš įstatymą, *savivalės žmogus* (NEV). Kodėl jis būtent taip vadinamas? Čia gali padėti vienas klausimas: kam reikia įstatymų? Ką įstatymas daro? Įstatymai reguliuoja mūsų *bendrą* gyvenimą. Be jų žmonių bendravimas greitai išsigimtų, įsigalėtų savivalė, stipresniojo „teisė“, žmonės imtų žudyti ir apiplėšti vieni kitus, savivalė paimtų viršų. Įstatymai saugo mūsų laisvę, gyvybę ir mūsų žmogiškąją bendrystę. Įstatymai leidžia mums gyventi *kartu*.

Pats Jėzus apie tai kalba /Mt 24,12/: „Kadangi įsigalės neteisybė [*anomia*], daugelio *meilė atšals*.“ Meilė apibūdina gerus santykius. Įstatymo nebuvimas ar niekinimas pakenks geriems santykiams visoje visuomenėje. Šis principas galioja žmonių įstatymams; nors jie nėra tobuli, jie turi tarnauti minėtam tikslui. O Dievo moralinis įstatymas yra tobulas, nes atspindi patį Dievą. Todėl priešiškus Dievo įsakymams taip pat yra priešiškus meilei; *kas atmata Dievo įsakymus, atmata ir meilę*. Nes Dievo įstatymas sukuria erdvę meilei, laisvei ir gyvybei – laisvam žmonių bendravimui taikoje. Mums įsakyta „nesvetimauk!“, kad meilė būtų apsaugota, santuokos tvirtos ir šeimos klestėtų; mums įsakyta „nemeluok!“, kad santykiai nebūtų sugadinti, verslas būtų įmanomas; taip galėtume peržiūrėti ir kitus *Dekalogo* įsakymus.

Nedorėlis „iškelia save virš“ visko, savo valią („savivalės žmogus“) iškelia virš Dievo (4 eil.). Jis skelbia: nėra jokio įstatymo, jokios sukūrimo tvarkos, jokių amžinų moralės principų. Tai gudrus strategiškai žingsnis: nes su priešišku įstatymui subyra ir visa kita. Kodėl viskas taip susiję? Todėl, kad Dievas yra visų pagrindinių moralinių principų šaltinis ir pamatas; Jis *yra* meilė ir Trejybės asmenų bendrystė; Jis *yra* Gyvenimas ir visos gyvybės šaltinis; Jis *yra* tobulai laisvas. Iškelti save virš Dievo reiškia kovoti prieš visa tai.

Nuo Jėzaus laikų iki mūsų dienų neteisės ar neteisybės slėpinys veikia. XX amžiuje nacių įstatymo niekinimas buvo regimas ir bjaurus. Tačiau Bažnyčios jų smurtą, žudynes, neteisybę ir įstatymų laužymą politiniame gyvenime ir valstybės valdyme per ilgai nenorėjo matyti. Šiandien neteisybė vėl auga, nedorybė įsitvirtina, teisinis nihilizmas plečiasi, teisingumas niekinamas, *Dekalogas* ignoruojamas. Šiandien Bažnyčios žmonės turi stebėti Seimo ir vyriausybės bei kitų institucijų veiklą ir kritiškai klausti: ar įstatymai ir statutai, Konstitucija ir žmogaus teisės tikrai gerbiami? Tai nėra politikavimas, o krikščionių pareiga. Džiaugiuosi, kad šioje šalyje bent (katalikų) Laisvos visuomenės institutas vykdo šią stebėseną.

Ką turime daryti?

Trumpai apie keturis dalykus. Pirma, Jėzus sako: *Girdėsite apie karus ir karų gaudus. Žiūrėkite, kad neišsigąstumėte...* (Mt 24,6). Neišsigąskite – tai Viešpaties įsakymas! Jeigu vis dėlto atsiranda įvairios baimės, labai rekomenduoju perskaityti Heidelbergo katekizmo atsakymus į 1, 27 ir 28 klausimą apie Dievo veikimą. Apie mūsų temą kalba ir 52 klausimas: *Kuo tave guodžia būsimas Kristaus atėjimas teisti gyvųjų ir mirusiųjų?* Atsakymas: *Kad patirdamas sielvartą ir persekiojimus visada galiu pakelta galva laukti teisėjo iš dangaus... [Jis] mane su visais išrinktaisiais pasiims pas save į dangiškąjį džiaugsmą ir garbę.*

Mes nežinome, kada tiksliai Jėzus sugrįš, bet žinome, kad tai tikrai įvyks. Todėl, antra, *nemiegokime kaip kiti, bet budėkime ir būkime blaivūs* – ragina Paulius *Pirmame laiške tesalonikiečiams* (1 Tes 5,6). *Tegul niekas jūsų neapgauna* – jis rašo *Antrame laiške tesalonikiečiams* (2 Tes 2,3). Turime išlaikyti sveiką protą, mąstyti apie šių dienų reiškinius ir nedorybės slėpinį. Tokiu būdu nebūsime apgauti, netapsime propagandos aukomis. Žmonių gąsdinimas yra vienas lengviausių būdų išjungti jų sveiką protą ir juos apgauti.

Chortiatas kalnas netoli Salonikų

Bet mūsų teksto akcentas nėra vien tik mūsų protinė veikla. Galų gale, svarbiausia yra atsakyti į klausimą, ko mes labiausiai *trokštame* ar *ką mylime*. Tie eis į pražūtį, kurie *atsisakė mylėti tiesą* ar *nepamilo tiesos* (2 Tes 2,10). Taigi, trečia, *mylėkime tiesą* – štai ko Dievas iš mūsų reikalauja. Mylėti tiesą – tai yra išganymas. Visų pirma mylėti tiesą apie Dievą, apie Jėzų ir Jo veikimą. Pradžioje minėti išpažinimai yra tokių tiesų santraukos. Neturime šių tiesų kartoti neapgalvotai. Jas mylėdami ir brangindami, turime trokšti jas suprasti, jomis domėtis, mokėti jas apginti.

Tačiau mylėti reikia ne vien tik dvasines tiesas. Bažnyčios tėvas Augustinas yra pasakęs: *Visos tiesos – Dievo*, nes Jis yra šio pasaulio Kūrėjas. Fizikos dėsnių tiesos yra Dievo tiesos, lygiai taip pat, kaip ir tiesa apie pinigus, apie vaistų veikimą, apie viruso pavojingumą ir t.t. Krikščionis negali niekinti tiesos ieškojimo įvairiose mokslo šakose, nes visos tiesos yra Dievo, kuris pats yra tiesa. Todėl labiausiai reikia branginti tiesą. Be šios nuostatos, be meilės tiesai, nebus įmanoma išlaikyti sveiko proto ir apsiginti nuo visokiausių apgavikų.

Bet egzistuoja ir labai rimta šio reikalavimo atvirkštinė pusė: nemylėkime neteisybės ir netikėkime melu ((2 Tes 2,11-12)). Tai labai rimta. Puolęs žmogus būtent yra labai linkęs tai daryti: mylėti melus apie save. Juk kitaip žmonės masiškai priimtų Evangeliją ir tikėtų į Dievą. Bet taip nėra. *Žmonės atmeta tiesą apie save* ir mielu noru apgaudinėja save. Tikėti melu apie save – tai pagrindinė žmogaus problema nuo pat pradžios. Žaltys/šėtonas pažadėjo Adomui ir Ievai: kai valgysite nuo uždrausto medžio, *tikrai nemirsite... ir būsite kaip Dievas* (Pr 3,4-5). Ir tai buvo melas. Šėtonas ir nedorybės žmogus yra prieštarautojai, jie atmeta tiesą ir meluoja.

Viešpaties atėjimo ženklai bus aiškūs. Kai ateis antikristas, mes tikrai pastebėsime jį; Jėzaus grįžimas taip pat nebus paslėptas, bet ne tai mums turėtų labiausiai rūpėti. Mūsų pagrindinis rūpestis šiandien turėtų būti nuoširdžiai mylėti tiesą, trokšti tiesos, tikėti tiesa ir atkreipti dėmesį į vieną labai sąžiningą apaštalo Pauliaus paraginimą: *Patikrinkite patys save, ar laikotės tikėjimo. Išitirkite save!* (2 Kor 13, 5).

Katech. H. Lahayne

Vaizdas į Salonikus – buv. Tesalonikai

SVEIKINAME

*Lietuvos evangelikų reformatų
vicesuperintendentą
kun. RIMĄ MIKALAUSKĄ,
prieš 25-erius metus pasiryžusį tarnauti Lietu-
vos reformatams ir taip atvėrusį mūsų Reformatų
Bažnyčiai naują gyvavimo etapą!*

Prieš 25-eris metus

Prieš 25-eris metus – 1998 m. gruodžio 6 d. Kėdainiuose tarnystei **Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčioje** buvo ordinuotas teologijos mokslus baigęs Varšuvos krikščioniškos teologijos akademijoje evangeliškos teologijos magistras Rimas Mikalauskas.

1997 m. spalio 25-26 dienomis Biržų reformatų bažnyčioje įvyko Nepaprastasis Sinodas. Į jį susirinko 52 delegatai, atstovaujantys septynioms Lietuvos reformatų parapijoms: Biržų – 18, Vilniaus – 10, Kauno – 6, Panevėžio – 6, Nem. Radviliškio – 4, Papilio – 4, Švobiškio – 4. Sinodą įžanginiu žodžiu pradėjo Laikinosios Tarybos Nepaprastajam Sinodui rengti pirmininkas Vytas Kriščiukaitis. Sinodą atidarė seniausias LERB kurt. Petras Zablockas, Malda Dievo palaiminimo Sinodui prašė buv. Biržų reformatų parapijos kunigas Reinholdas Moras, Sinodo direktoriumi išrinktas Donatas Balčiauskas, pavaduotojais – Vytas Kriščiukaitis ir Algirdas Pulkis. Sinodas Kolegijos prezidentu išrinko panevėžietį poetą kurt. Petrą Zablocką, pavaduotojais V. Kriščiukaitį, D. Balčiauską, nariais B. Snarskį, D. Mitraitę, D. Yčą, A. Klovaite, V. Dagienę, kandidatais – V. Kubiliūnienę ir L. Slėnienę. Po Sinodo iškilmingų pamaldų koncertavo Vilniaus reformatų choras *Giesmė*, vad. T. Blažienės.

1998 m. birželio 27-28 dienomis vyko Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas Biržuose. Septynioms Lietuvos reformatų parapijoms atstovavo 57 delegatai. Sinodo pamaldose dalyvavo svečiai iš Belgijos. Sinodą telegramomis sveikino Pasaulinio Reformatų Bažnyčių Aljanso (WARC) generalinis sekretorius kun. dr. Milanas Opočensky's, Lietuvos reformatų išeivijoje Sinodo Kolegijos prezidentė Halina Dilienė ir pamokslininkas Jonas Gyls. Buvo priimtas Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Statutas, sudarytos Revizijos, Etikos ir Teisinė komisijos.

1998 m. gruodžio 6 d. buvo didžiai džiugi diena Lietuvos reformatams – Kėdainių ev. reformatų bažnyčioje ordinuotas diakonu evangeliškos teologijos magistras Rimas Mikalauskas. Ordinacijos liturgiją, susirgus senjorui kun. Petrui Čepui, atliko diak. A. Kvedaravičius, rankų uždėjimu laimino liuteronų kunigas Jonas Viktoras Kalvanas junj., Pasaulinio Reformatų Bažnyčių Aljanso atstovas kun. Miroslavas Danyš iš Vokietijos, dalyvavo kunigė iš Amerikos, tarnaujanti Klaipėdoje, Jane Holslag. Pamaldose giedojo jungtinis reformatų choras iš Vilniaus, dirigavo vargonininkas E. Meškauskas.

1998 m. gruodžio 6 d. R. Mikalausko ordinacija diakonu

1999 m. spalio 17 d. Kėdainių ev. reformatų bažnyčioje įvyko dvasininkų ordinacijos pamaldos: kunigu ordinuotas Kėdainių parapijos dvasininkas diakonas Rimas Mikalauskas, diakonu – Kęstutis Daugirdas, 1993-1999 metais J.W. Goethes Frankfurto prie Maino ir J. Gutenbergo Mainco universitetuose studijavęs evangelišką teologiją.

1999 m. spalio 17 d. diak. R. Mikalausko ordinacija kunigu

1999 m. spalio 17 d. po ordinacijos pamaldų su vilnietėmis

1999 m. spalio 17 d. Kęstutis Daugirdas su tėčiu Arūnu po ordinacijos

Kunigo ordinacijos liturgijai vadovavo senjoras kun. Petras Čepas, klausimus diakonui R. Mikalauskui uždavinėjo Lenkijos evangelikų reformatų Bažnyčios vyskupas Z. Tranda. Diakono ordinacijai vadovavo Vokietijos Lippės žemės Bažnyčios gen. superintendentas kun. Gerrit'as Noltensmeier'is. Į iškilmingas pamaldas Kėdainiuose buvo atvykę Varšuvos reformatės – buvusios Vilniaus parapijietės, taip pat Olandijos Bredos Šv. Luko reformatų bažnyčios atstovai.

2001 m. liepos 1 d. Biržuose iškilmingose Sinodo pamaldose diakonu ordinuotas Vilniaus reformatų parapijos lektorius Tomas Šernas, Klaipėdos universiteto Evangeliškos teologijos centro absolventas; kunigu – Biržų parapijos diakonas Kęstutis Daugirdas.

2002 m. birželio 23 d. LERB Sinodo sprendimu buvo suteiktos lektorės teisės Klaipėdos universiteto Evangeliškos teologijos centro absolventei Sigitai Švambrienei; priimtas kanonas ordinuoti kunigu diakoną Tomą Šerną, diakonu – Klaipėdos universiteto ETC absolventą Tomą Saką, ordinaciją atlikti Vilniuje.

2002 m. birželio 30 d. iškilmingos dvasininkų ordinacijos pamaldos vyko Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje: kunigu buvo ordinuotas Vilniaus parapijoje tarnavęs diakonas Tomas Šernas, o diakonu – ordinuotas Klaipėdos universiteto Evangeliškos teologijos centro absolventas kelmieškis Tomas Sakas. Pamaldos buvo didžiulė šventė Vilniaus parapijai, jai buvo atsakingai ruošiasi, giedojo *Giesmės* choras, agapė buvo švenčiama netoliese esančiuose Mokytojų namuose.

2003 m. birželio 22 d. po eilinio Sinodo Biržuose, pirmą kartą Lietuvos Reformatų Bažnyčios istorijoje, dvasininkėmis diakono tarnystei buvo ordinuotos dvi moterys: Sigita Švambarienė – Klaipėdos universiteto Evangeliškos teologijos centro absolventė ir Gitana Gasiūnaitė – evangeliškos teologijos magistrė (Prahos

Karolio universitetas, Čekija). Tokį istorinį sprendimą priėmė Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Konsistorija, vadovaujama kurt. Vytauto Vegio, generalinio superintendente pareigas einant kun. Rimui Mikalauskui.

2007 m. birželio 24 d. Biržuose, Sinodo iškilmingų pamaldų metu, diakonu buvo ordinuotas Klaipėdos universiteto evangeliškos teologijos katedros paskutiniojo kurso studentas, lektorius Raimondas Stankevičius. Pirmą kartą Lietuvos Reformatų Bažnyčios istorijoje Konsistorijos vadove-prezidente buvo išrinkta moteris – kurt. dr. Renata Bareikienė iš Vilniaus.

2007 m. rugsėjo 15-16 dienomis Biržuose vyko neeilinis, neformalus Sinodo suvažiavimas – *Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Unitas Lithuaniae Sinodo 450 metų iškilmingas minėjimas* bei tarptautinė mokslinė konferencija *Šlovinkti Dievą besikeičiančiame pasaulyje*. Į mokslinę konferenciją Biržų tvirtovėje buvo susirinkę apie 200 dalyvių iš Lietuvos ir užsienio valstybių. Pranešimus skaitė vyskupas Gustavas Bolскеi iš Vengrijos – apie reformatų tikėjimą Europoje. Prof. Ingė Lukšaitė išsamiai kalbėjo apie Reformaciją Lietuvoje, pavadinusi XVI–XVII amžius mūsų kultūros aukso amžiais, kai Lietuvoje buvo sukurta nepertraukiama spauda, imta leisti lietuviškas knygas, steigti mokyklas. Dr. Arūnas Baublys apžvelgė Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios Unitas Lithuaniae Sinodo kultūrinę politiką. Istorikas dr. Deimantas Karvelis nagrinėjo ev. reformatų dvasininko kasdienybę XVI–XVII amžiuose. Po konferencijos Sinodo dalyviams koncertavo Biržų Vlado Jakubėno vaikų muzikos mokyklos auklėtiniai bei Vilniaus M. K. Čiurlionio menų gimnazijos auklėtinis pianistas Giedrius Nakas.

2007 m. Sinodo dalyvių – kunigų eiseną į bažnyčią

Antrą dieną, skambant varpams ir giedant Vilniaus bei Biržų reformatų bažnyčių jungtiniam Chorui, į šventovę įžengė procesija, kurioje dalyvavo aukšti dvasininkai iš Vokietijos, Olandijos, Vengrijos, Lenkijos, Rumunijos, Švedijos, Šveicarijos, JAV, Slovakijos, Prancūzijos, Didžiosios Britanijos, Baltarusijos ir kitų valstybių bei Lietuvoje reziduojančių diplomatinė tarnybų atstovai iš Nyderlandų, Didžiosios Britanijos, JAV, Vatikano, Vokietijos ir Šveicarijos ir prasidėjo iškilmingos Lietuvos Reformatų Bažnyčios 450 metų Jubilėjaus paminėjimo pamaldos, kai 1557 m. gruodžio 14 d. Vilniuje, Mikalojaus Radvilos Juodojo dvare, įvyko pirmasis Sinodas, vadovaujant superintendantui Simonui Zacijui.

2008 m. birželio 24 d. Biržuose, iškilmingose Sinodo uždarymo pamaldose, kunigais ordinuoti net trys diakonai: Tomas Sakas, Sigita Švambarienė, Raimondas Stankevičius. Iškilnėse dalyvavo Vokietijos Lippės krašto bažnyčios atstovas ryšiams su Rytų Europa kun. Miroslavas Danys, Švedijos Misiijos Sendoros Bažnyčios ➤

2008 m. Sinode ordinuoti kunigai R. Stankevičius, S. Švambarienė, T. Sakas

atstovas kun. Goran'as Bondesson'as. Sinode buvo išrinkti delegatai į Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Aljanso (WARC), vykiančio Grand Rapids mieste, JAV, suvažiavimą: kun. Rimas Mikalauskas ir kurt. Renata Bareikienė.

2009 m. birželio 20-21 dienomis Biržuose vyko Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimas. Pasaulio evangelikų reformatų aljanso vadovybė 2009-uosius buvo paskelbusi Jono Kalvino 500-ųjų gimimo bei kūrybinio palikimo metais. Lietuvos reformatai atsiliepė į šį kvietimą ir 2009 m. eilinį suvažiavimą pažymėjo žymaus Ženevos teologo atminimu. Ta proga į Sinodą atvyko ir iškilingose pamaldose pamokslavo Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Aljanso (angl. World Alliance of Reformed Churches, WARC) vykdomojo komiteto Ženevoje vadovas – generalinis sekretorius kun. dr. Setri Nyomi.

Algimantas Kvedaravičius LER Sinodo sprendimu (Kan.I-2009) buvo atskirtas nuo Lietuvos ev. reformatų bažnytinės bendrystės pagal visas bažnytinės teisės normas, įskaitant Gdanskio agendoje (1637 m.) nurodytą Disciplinos Formą, sk. IX Excommunicatio. Sinodas pripažino jį nebesantį broliu Kristuje ir leido Bažnyčios atsakingiems asmenims pradėti tyrimą bei veiksmus, pareikalaujant iš jo atsakomybės pagal valstybės patvirtintas teisine normas.

Sinodas lektoriumi paskyrė Klaipėdos universiteto HMF II kurso studentą Evaldą Tamariūną, kaip padėjėją Vilniaus bažnyčios kunigams. Pamaldose giedojo Vilniaus reformatų choras *Giesmė*, vad. Janinos Pamarnackienės.

2010 m. birželio 19-20 dienomis vykusiame Sinode Biržuose Lietuvos reformatų Bažnyčios generaliniu superintendentu išrinktas kunigas Tomas Šernas, Konsistorijos prezidentu – Mykolas Mikalajūnas.

Tų metų birželio 18-28 dienomis Grand Rapids mieste, JAV, įvyko dviejų didžiausių pasaulio reformatų sąjungų susijungimo suvažiavimas: jungėsi Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Aljansas (WARC) ir Reformuotų ekumeninė taryba (REC). Naujoji suvienyta pasaulio reformatų sąjunga vadinasi **Pasaulinė Reformuotų Bažnyčių Bendrija** (The World Communion of Reformed Churches – WCRC) ir jungia 80 milijonų krikščionių reformatų 108 pasaulio šalyse iš 230 reformuotų, presbiterių, kongregacinių ar jungtinių Bažnyčių, tęsiančių XVI amžiaus Jono Kalvino, Džono Knokso, Ulricho Cvinglio ir kt. reformatorių tradicijas. Prezidentu išrinktas indų kilmės dvasininkas kun. dr. Jerry Pillay.

2009 m. Kalvino jubiliejų skirto Sinodo kunigų, sinodalų eiseną

2010 m. generaliniu superintendentu išrinktas kun. Tomas Šernas

2010 m. rugsėjo 25 d. Biržuose įvyko iškilingos pamaldos Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios vyriausiojo dvasininku – generaliniu superintendentu – ordnuotas kun. Tomas Šernas. Iškilmėse dalyvavo Vengrijos ev. reformatų vyskupas Mihály Márkus ir Lenkijos ev. reformatų vyskupas Marekas Izdebski's, Vokietijos reformatų Bažnyčios generalinio superintendente legatas (pasiuntinys) kun. Mirosłavas Danys, Lietuvos ev. liuteronų Bažnyčios dvasininkai Klaipėdos parapijos klebonas Reinholdas Moras ir Biržų bei Žeimelio kunigas Juozas Mišeikis, taip pat LR Seimo narys, Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto

pirmininkas Vytautas Kurpuvesas. Tomui Šernui buvo uždėta superintendente regalija – Hugenuotų kryžius. Pamaldose giedojo Biržų ir Vilniaus reformatų chorai.

2011 m. birželio 26 d. Biržuose, per iškilmingas Sinodo pamaldas, lektorius Evaldas Tamariūnas – Klaipėdos teologijos katedros studentas – gen. superintendente kun. T. Šerno rankų uždėjimu ordinuotas katechetu, kunigai R. Stankevičius, T. Sakas, R. Mikalauskas aprenę katechetą taliaru, kunigė S. Švambarienė užrišo

kaklajuostę. O už vartų bažnyčią ir parapijiečius budriai stebėjo *geradario*, norinčio biržiečiams *padovanoti* remontą, nusamdytos saugos tarnybos *Norgauda* vyrai, kurie jau po Sinodo atidarymo pamaldų, birželio 24 dienos vakarą, bandė užimti bažnyčią ir ją bei kleboniją užantspauduoti. Prasidėjo Biržų bažnyčioje nepertraukiamas budėjimas – budynės, kurios tęsėsi net iki rugsėjo 20 d., iki teismas Panevėžyje paliko galioti Biržų apylinkės teismo sprendimą – pritaikė laikinąsias apsaugos priemones. Budėti siūlėsi ne tik biržiečiai, bet ir dar likę Biržuose atostogauti kitų parapijų žmonės. Jaunimui tai atrodė kaip atrakcija, nepatirtas jausmas: per naktį sėdėti ant laiptų prie bažnyčios durų, tiek ilgai ir dažnai melstis, skaityti Šventąjį Raštą. Kunigai sakė pamokslus, buvo giedamos giesmės. Vargonininkei Jūratei Duderienei pailsus, prie vargonų sėdo Aušra Pačiagonytė. Tarp pamokslų ir giesmių buvo skaitoma Biblija nuo pirmo Pradžios skyriaus... Paskui ir iš Jono Kalvino knygelės *Aukštinės krikščioniško gyvenimo mintys*, išleistos lietuviškai. Biržų dvasininkams talkino vilniečiai kun. Raimondas Stankevičius, katechetas Evaldas Tamariūnas, iš Klaipėdos atvykęs kun. Tomas Sakas, atostogų metų Lietuvoje viešėjęs kun. Kęstutis Daugirdas. Apie įvykius Biržuose rašė to meto visi didieji dienraščiai, BNS, buvo atvykę ir paruošė laidas net trys centrinės televizijos bei vietinė *Rygvėda*.

Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Bendrijos generalinis sekretorius kun. Setri Nyomi atsiuntė laišką Lietuvos Respublikos Teisingumo Ministrui bei Lietuvoje reziduojantiems Vokietijai

2011 m. budime Biržų bažnyčioje

jos, Nyderlandų, Šveicarijos, Jungtinės Karalystės ir Jungtinių Amerikos Valstijų diplomatams.

2012 m. birželio 24 d. Biržuose buvo susirinkęs eilinis Sinodas. Į jį atvyko svečiai iš Vokietijos reformatų sąjungos Brandenburgo superintendentas kun. Ulrichas Barnicke, Lippės krašto reformatų Bažnyčios kun. Miroslavas Danys, Sinodo garbės kuratorius kun. Erhard'as Mische iš Brėmeno. Be kitų Sinode priimtų svarbių Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios sprendimų, Sinodas pritarė Konsistorijos 2012 01 21 sprendimui ir patvirtino 2011m. ordinuoto katecheto Evaldo Tamariūno suspendavimą jo paties prašymu, patvirtino ilgai derintus ir svarstytus *Lietuvos evangelikų reformatų kuratorių nuostatus*.

2013 m. kovo 23 d. Vilniuje vykusiam neeiliniam Lietuvos evangelikų reformatų Sinode Bažnyčios generaliniu superintendentu perrinktas kun. Tomas Šernas, vicesuperintendentu – kun. Rimas Mikalauskas. Išrinkta nauja Konsistorija (Sinodo kolegija), jos prezidentu išrinktas kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas. Neeilinis Sinodas sušauktas dėl netikėtos Konsistorijos prezidento kurt. dr. Mykolo Mikalajūno netekties. Sinodo suvažiavime dalyvavo visų 14-os evangelikų reformatų parapijų išrinkti delegatai. Taip pat atvyko ir sveikino Sinodą LR Seimo nariai Algis Kašėta, Aleksandras Zeltinis, Rytas Kupčinskas, Teisingumo viceministras Paulius Gričiūnas, Europos parlamentaro Vytauto Landsbergio patarėjas Andrius Tučkus, Teisingumo ministerijos Juridinių asmenų ir religijų reikalų skyriaus vyriausioji specialistė Nadia Chorundžij bei Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento vyriausioji specialistė Nijolė Bielinienė.

Evangelikų reformatų bendruomenę apsilankymu pagerbė kitų konfesijų – Romos katalikų, ortodoksų Bažnyčių atstovai, Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Bendrijos (WCRC) Europos vadovų tarybos viceprezidentas kun. Ódor'as Balázs.

Vėliau – liepos 12 d. Juridinių asmenų registras, remdamasis Lietuvos Teisingumo ministerijos liepos 10 d. išvada, užregistravo Neeilinio Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo, vykusio 2013 m. kovo 23 d. Vilniuje, naujai išrinktus Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios vadovaujančius asmenis.

2013 m. birželio 22-23 dienomis Biržuose vyko eilinis Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas. Pirmą kartą iškilmingų Sinodo uždarymo pamaldų metu buvo atliktas pasaulietinio Sinodo kuratorius įvedimas tarnystėn – šios garbingos pareigos patikėtos Holgeriui Lahayne, Šiaulių parapija.

Visos bažnyčios akivaizdoje priesaiką davė ir į katecheto (diakono) tarnystę buvo pašauktas klaipėdietis, teologijos mokslus baigęs Klaipėdos universiteto ETC Neilas Čijunskas.

2014 m. birželio 21-22 dienomis Biržuose į eilinį Sinodo suvažiavimą susirinkusius reformatus sveikino Biržų rajono savivaldybės merė Irutė Varzienė, Amerikos jungtinės reformatų presbiterionų Bažnyčios (Associated Reformed Presbyterian Church, toliau sutrumpintai – ARP) kun. Frankas van Dalen'as, Krikščionių bendrijos *Tikėjimo žodis* vyresn. dvasininkas Gabrielius Lukošius, šios Bažnyčios Šiaulių ir Vilniaus kraštų vyresn. dvasininkai Andželika Krikštaponienė ir Darius Širvys, Klaipėdos *Miesto bažnyčios* ganytojas Saulius Karosas.

Kanonu nuspręsta pasirašyti Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos *Susitarimą* dėl Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios sielovados patarnavimų teikimo sveikatos priežiūros įstaigose. *Susitarimą* iškilmingai pasirašė antrąją Sinodo dieną LR sveikatos apsaugos ministras Vytenis Povilas Andriukaitis ir LER gen. superintendentas kun. Tomas Šernas.

Kun. Sigita Švambarienė, jos pačios prašymu, buvo atleista nuo Biržų reformatų parapijos II-osios dvasininkės bei VŠĮ *Vaiko užuovėja* kapelionės pareigų. VŠĮ *Vaiko užuovėja* kapelionu buvo paskirtas evangelikų liuteronų kun. Juozas Mišeikis. Evangelinio Biblijos Instituto studentas Vaidotas Ickys atskiru kanonu patvirtintas lektoriaus tarnystei.

2015 m. birželio 20-21 dienomis Biržuose vykusiame eiliniame Sinode buvo atgaivinta daug amžių gyvavusi tradicija – perskaitytas *Lietuvos Vienetos* globėjos – kunigaikštystės Liudvikos Karolinos Radvilaitės 1689 metais parašytas laiškas generaliniam Sinodui.

1719 metais provincinis Sinodas Kėdainiuose nutarė kuo švenčiausiai laikytis šiame laiške išdėstytų nurodymų, o 1824 m. Sinodo Kelmėje nutarimu šiuo laišku, kaip pirmu kanonu, prasidėdavo kiti kanonai.

Atskiru kanonu buvo patvirtinta Konsistorijoje priimta tarpautinio bendradarbiavimo sutartis su Asocijuota Reformatų Presbiterijonų Bažnyčia Amerikoje. Pagal šią sutartį, į Lietuvą misijinei tarnystei atvyks kun. dr. Frankas van Dalenas su žmona Emily. Sinodo suvažiavimo uždarymo pamaldose įvestas naujas Sinodo kuratorius, vilnietis inžinierius Nerijus Krikščikas. Biržietėms kuratorėms Aleksandrai Balčiauskienei ir Palmyrai Krikščiukienei suteikti garbės kuratorių vardai ir teisės.

2016 m. birželio 24-26 dienomis Sinodo Biržuose sinodalai pradėjo darbą išrinkdami Sinodo vadovybę. Į Sinodo direktoriaus pareigas pirmą kartą Lietuvos Sinodų istorijoje buvo išrinkta moteris kuratorė dr. Renata Bareikienė. Svarbiausi šių metų Sinodo nutarimai: išrinktas ateinančiai trejų (2016-2019) metų kadencijai Lietuvos evangelikų reformatų generalinis superintendentas. Juo vėl tapo kun. Tomas Šernas, o jo pavaduotoju – vicesuperintendentas kun. Raimondas Stankevičius. Išrinkta naujos sudėties Konsistorija, jos prezidentu išrinktas kurt. Nerijus Krikščikas. Sinodas pritarė susitarimams dėl bendradarbiavimo su Lippės krašto Bažnyčia ir Krikščionių bažnyčių bendrija *Tikėjimo žodis*.

Patvirtino katecheto Neilo Čijunsko atleidimą iš tarnystės jo paties prašymu, akademinį atostogų metams išleido kun. Tomą Saką. Sinodas nepritarė Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Bendrijos vykdomojo komiteto iniciatyvai prisijungti prie 1999 metais Pasaulio Liuteronų sąjungos ir Romos Katalikų sutarimo dėl išteisinimo doktrinos.

2017 m. švenčiant 500 metų Reformacijos jubiliejų Reformatų skvere Liuterio rožė

2017 m. birželio 24-25 dienomis Biržų reformatų bažnyčioje posėdžiavo Jubiliejinis Sinodas: Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčia – jau 460 metų nepertraukiamai veikianti institucija, kurios valdymas – presbiterinis-sinodinis, ir yra viena seniausių Lietuvos bendruomenių, naudojanti demokratinę savivaldos formą. Aukščiausias bendrijos savivaldos organas – Sinodas – susirenka bent kartą per metus ir priima svarbiausius Bažnyčiai sprendimus. Susirinkusius sinodalus sveikino: atvykęs iš Škotijos Bažnyčios kun. Iain'as Cunningham'as, Vokietijos Evangelikų Bažnyčios kunigas Ulrichas Barnickė, Latvijos Vecumniekų liuteronų bažnyčios kunigas Roberts Otomiers. Svečias iš JAV – Amerikos reformatų presbiterionų Bažnyčios kun. Gerry's Gerard'as atvažiavo kartu su jaunimo chorą iš Erskino reformatų koledžo, labai pagyvinusiu Sinodo uždarymo pamaldas. Sinodo darbe dalyvavo atvykęs iš Vokietijos habil. dr. kun. Kęstutis Daugirdas, labai profesionaliai, aiškiai komentavęs Sinodo uždarymo pamaldas, kurias tiesiogiai transliavo Lietuvos televizijos kultūros kanalas.

Sinodo kanonu kurt. Holger'is Lahayne (Šiaulių ev. reformatų parapija) buvo paskirtas Sinodo lektoriaus tarnystei.

Sinodas patenkino kun. Tomo Sako (Klaipėdos ev. reformatų parapija) prašymą pratęsti jo akademinės atostogas dar dviem metams.

Garbės kuratorės vardas suteiktas Kėdainių ev. reformatų parapijos narei Zelmai Jodinskienei.

Sinodas patvirtino Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios sprendimą dėl narystės Pasaulinėje Reformatų Draugijoje (WRF – World Reformed Fellowship).

Patvirtintas gen. superintendente kun. T. Šerno ir Konsistorijos prezidento kurt. N. Krikščiko *Giesmių šventės* Šilutėje metu pasirašytas sutarties su Vokietijos Evangelikų Bažnyčia, galiojančios jau 25-is metus, pratęsimas.

2018 m. birželio 23-24 d. Biržuose – eilinis Sinodas. Dalyvius sveikino buvęs Seimo narys Aleksandras Zeltinis. Už bendradarbiavimą jam įteiktas padėkos raštas, o Seimo narys Viktoras Rinkevičius, sveikindamas šimtmečio proga, Sinodui įteikė dovaną: paveikslą – gražiai apipavidalintą ir įrėmintą Lietuvos himną.

Į Sinodą iš Vokietijos atvyko habil. dr. kun. Kęstutis Daugirdas – žymios ir mokslininkų itin vertinamos Emdeno Jono Laskio bibliotekos vadovas.

Kaune tarnaujantis misionierius kun. Frankas van Dalenas pristatė Sinodui, kartu su Samueliu Lukošiumi, parengtą *Psalmyno* projektą (lietuvių kalba, su natomis).

Priimtas atnaujintas Reformatų Bažnyčios logotipas, reprezentuojantis Bažnyčią tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Evangelinio Biblijos instituto studentas Dainius Jaudegis patvirtintas Sinodo lektoriaus tarnystei.

2019 m. birželio 22-23 dienomis Biržuose – rinkiminis Sinodas. JAV presbiterijonų reformatų Bažnyčios vardu dalyvius sveikino vargonininkas, išvakarėse padovanojęs biržiečiams koncertą, dr. William'as H. Bates. Seimo narys Viktoras Rinkevičius įteikė kun. Tomui Šernui, aktyviai dalyvavusiam kovoje už Lietuvos laisvę, įrėmintą Zikaro *Laisvės* statulėlės atvaizdą.

Priimta visa eilė kanonų: patvirtinta ilgalaikė kapelionų Mindaugo Palionio (Vakarų Lietuvos) ir Giedriaus Ažuko (Vidurio Lietuvos) tarnystė Lietuvos kariuomenėje, o kun. Rimas Mikalauskas paliktas evangelikų karo vyriausioju kapelionu ir Karių distrikto superintendentu.

Naujai 2019-2022 metų kadencijai buvo renkama Konsistorija ir generalinis superintendentas. Juo išrinktas Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius, vicesuperintendentu – kun. Tomas Šernas, Konsistorijos prezidentu – kurt. Nerijus Krikščikas.

Superintendento ordinacija buvo numatyta rugsėjo 21 d. Švobiškio evangelikų reformatų bažnyčioje, kur prieš 100 metų įvyko pirmasis nepriklausomos Lietuvos Reformatų Sinodas.

Nutarta kurt. lektorių Holgerį Lahaynę ordinaruoti į katechetus. Ordinacija atlikta per iškilmingas Sinodo uždarymo pamaldas: visi trys superintendentai palaimino klūpintį katechetą rankų uždėjimu.

Kito Sinodo data buvo numatyta 2020 m. birželio 20-21 dieną. Deja, Covid-19 epidemija ir karantinas dėl jos suardė kasmetinių Sinodų tvarką.

2021 m. birželio 26-27 dienomis Biržuose susirinko ir savo Bažnyčios reikalus sprendė 372-asis, nuo pirmojo Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimo. Šiame Sinode priimtu kanonu buvo patvirtintas Sinodų eiliškumas, skaičiuojant nuo pirmojo, įvykusio 1557 m. gruodžio 14 d. Vilniuje, kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo dvare.

Sinode buvo priimti itin svarbūs Bažnyčios dvasinei tarnystei kanonai: ordinaruoti lektorių Vaidotą Ickį katechetu – ordinacija atlikta per Sinodo uždarymo iškilmingas pamaldas. Pakviesti teologijos studentą prancūzą Arthur'ą Laisį tarnystei Bažnyčioje lektoriaus pareigose ir praktiką atlikti Lietuvos reformatų parapijose klebonų ar administratorių priežiūroje. Taip pat pakviesti teologijos daktarą Dariusą Bryčką tarnystei Bažnyčioje lektoriaus pareigose Lietuvos ev. reformatų Sinodo Varšuvos surinkime gen. superintendente priežiūroje bei teologijos studentą Mateušą Kupiečą irgi tarnystei Bažnyčioje lektoriaus pareigose, padėsiantį dr. D. Bryčką aptarnauti Varšuvos reformatų, neprisijungusių prie Lenkijos Reformatų Bažnyčios, surinkimą.

Kuratorių sesijai pasiūlius, ekonomas Merūnas Jukonis patvirtintas Sinodo kuratoriumi. Jis iškilmingai įvesdintas per Sinodo uždarymo pamaldas.

Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas, atsidėkodamas už ilgametį, nepriekaištingą, nuoširdų darbą Bažnyčiai, suteikė kurt. Vytautui Variakojui Garbės kuratoriaus vardą.

Pamaldose vargonavo vilnietė vargonininkė Gražina Petrauskaitė, pavadavusi biržietę vargonininkę Jūratę Duderienę.

Sinodo pirmos dienos vakare Biržų bažnyčioje koncertavo vilnietis Justinas Stanislovaitis, pagiedojęs keletą savos kūrybos giesmių, pritardamas gitara.

2022 m. birželio 25-26 dienomis Biržuose – 373-asis Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas. Į jį atvyko ir sinodalus sveikino svečiai: Dieter'is Bökemeier'is, Lippės Bažnyčia (Vokietija), past. Gabrielius Lukošius, Lietuvos Evangelinių Bažnyčių Bendrijos vadovas, besisvečiuojanti Kaune viešnia iš JAV Erika Allen. Sinodo darbe dalyvavo pernai prijungtos prie LERB Varšuvos ev. reformatų parapijos delegatas dr. Michal'as Kuz'a. Po daugiau nei 80 metų vėl atkurta senosios *Lietuvos Vienatos* sudėtis, kai provinciniuose Vilniaus distrikto sinoduose skambėjo lenkų kalba.

Sinodas nutarė lektorių dr. Dariusą Bryčką, tarnaujantį LERB Varšuvos reformatų parapijoje, ordinaruoti į katechetus. Ordinacija atlikta per Sinodo uždarymo pamaldas.

Sinodas patenkino katecheto Vaidoto Ickio 2021 m. lapkričio 19 d. prašymą atleisti jį nuo visų dvasinės tarnystės pareigų Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčioje.

Buvo renkama 2022-2025 metų kadencijai Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios vadovybė: generaliniu superintendentu išrinktas kun. Raimondas Stankevičius, vicesuperintendentu – kun. Rimas Mikalauskas; taip pat slaptu balsavimu išrinkta Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorija, jos prezidentu vėl patvirtintas kurt. Nerijus Krikščikas.

Sinode buvo priimta *Deklaracija* dėl Sinodui negrąžinto nekilnojamo turto Biržų krašte.

2023 m. birželio 24-25 dienomis Biržuose – 374-asis Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas, paskutinį kartą susirinkęs per Joninių savaitgalį. Sinodalams priėmus VIII-2023 kanoną, nuo 2024 metų Sinodų eiliniai suvažiavimai bus šaukiami Šventosios Trejybės savaitgalį.

Į Sinodą atvyko ir dalyvius sveikino Joonas Laajanenas iš Suomijos, kun. Paul'as Archblad'as su žmona Jane Archblad iš Naujosios Zelandijos, atvykę susipažinti su Lietuvos reformatais.

Bryce'as Klassen'as, teologijos studentas iš Kanados, lankantis Kauno reformatų bažnyčioje Tarptautinės parapijos pamaldas, perdavė JAV Čikagos evangelikų reformatų Kolegijos prezidento dr. Pauliaus Slavėno ir kun. diakonės Erikos Dilytės Brooks sveikinimą.

Sinode kanonu priimtas sprendimas lektorių Dainių Jaudegį ordinaruoti katechetu. Ordinaciją atlikta per Sinodo iškilmingas pamaldas.

Sinodas vienbalsiai nepritarė Europos Protestantų Bažnyčių Bendrijos tarybos parengtam dokumentui apie lytį ir lytiškumą *Jau nebėra vyro ir moters...*

Priimtas kanonas dėl Stalo ir Sakyklos bendrystės su Evangelinių Bažnyčių Bendrija.

Sinodas išreiškė Padėką kurt. D. Balčiauskui už pasiaukojantį darbą siekiant Lietuvos širdyje – Vilniuje – pastatyti paminklą Reformacijai ir lietuvių raštijos pradininkams.

Pritarta ekonomo N. Jukonio siūlymui – kasmet sudaryti Sinodo biudžetą, už paskaičiavimus būtų atsakingas Senjoratas, o Konsistorija jį patvirtintų 2024 m. sausio mėnesį. Sinodas biudžetą peržiūrėtų 2024 metų suvažiavimo metu.

Kitų metų eilinio Sinodo suvažiavimo data – 2024 m. gegužės 25-26 dienomis, Biržuose.

Dievui pasišventusios moterys – pirmosios krikščionės

Lidija iš Tiatyrų

Naujajame Testamente minimos moterys Dorkadė (Tabita), Lidija ir Feba (Foibė), buvo pasišventusios Dievui moterys, pavyzdingos krikščionės, kurios savo tikėjimą Kristumi parodė gailestingumo darbais, padėdamos vargstantiems.

Dorkadė (žinoma dar ir Tabitos vardu) Jopės mieste išgarsėjo ir visų buvo mylima dėl savo gailestingumo darbų, ypač dėl to, kad siūdavo drabužius vargingiems. Dorkadė buvo viena pirmųjų Jėzaus Kristaus mokinių. Sekdama Jėzaus pavyzdžiu, ji pasakojo žmonėms apie išganymą, skelbė Jo Evangeliją. Jai mirus staigia mirtimi, vietinės krikščioniškos bendruomenės nariai nusiuntė pasiuntinius pakviesti apaštalą Petrą, kuris svečiavosi gretimame Lydos mieste. *Petras tuojau iškeliavo su jais. Kai tik atėjo, jį nuvedė į aukštutinį kambarį. Tenai jį apspito našlės, verkdamos ir rodydamos jam marškinius bei viršutinius drabužius, kuriuos, tebegyvendama su jomis, buvo joms pasiuvusi Dorkadė* /Apd 9,39/.

Petras, atsiklaupęs prie jos guolio, meldėsi, paskui pašaukė ją: *Tabita, kelkis!* Ir moteris buvo prikelta iš mirusiųjų.

Moteris, vardu **Lidija**, buvo kilusi iš Tiatyrų, bet darbavosi Filipuose: prekiavo prabangia purpuro drobe, kuri buvo labai vertinama senovės pasaulyje. Ji buvo dievobaiminga moteris, lankė vietinę sinagogą /Apd 16,14/. Lidija laikoma pirmąja Europos krikščione – ji pirmoji priėmė krikštą iš apaštalo rankų. *Apaštalų darbuose*

rašoma, kad kai Paulius atvyko į Filipus Šabo dieną, ieškojo vietos, kur galėtų pasimelsti ir prie upės, už vartų, sutiko susirinkusias moteris ir, prisėdęs prie jų, kalbėjosi. *Viena dievobaiminga moteris, vardu Lidija, prekiaujanti purpuro drabužiais, kilusi iš Tiatyrų miesto, ėmė klausytis, ir Viešpats atvėrė jos širdį Pauliaus žodžiams. Ji su savo namiškiais priėmė krikštą* /Apd 16, 11-15/.

Apaštalas Paulius skelbė joms Dievo Žodį ir padėjo jai ir kitoms moterims prozelitėms įtikėti Jėzų Kristų. Kartu su savo draugėmis, Lidija sudarė krikščionių Bažnyčios Filipuose branduolį.

Feba arba Foibė buvo dar viena pasišventusi moteris, susijusi su apaštalu Pauliumi. Romos katalikai ją vadina Bažnyčios Motina. Ji buvo Kenchrėjos (rytinis Korinto uostas) diakonė. Apaštalas Paulius pasiuntė ją pas Romos bažnyčios tikinčiuosius, kad nuvežtų jo *Laišką romiečiams*.

Laiško 16 skyrius prasideda žodžiais:

Aš pavedu jums mūsų sesę Febę – ji yra Kenchrėjos bažnyčios diakonė; priimkite ją Viešpatyje, kaip dera šventiesiems, ir pagelbėkite jai, kai prireiks jūsų paramos, nes ir ji yra padėjusi daug kam ir man pačiam /Rom 16, 1-2/.

Apie Febą (Foibę) mažai kas dar žinoma, bet jos atminimą R. katalikai ir ortodoksai švenčia rugsėjo 3 (16) dieną.

Ir vėliau, pirmųjų Bažnyčių pavyzdžiu, moterys diakonės aktyviai tarnavo Dievui ir Bažnyčiai, darydamos gailestingumo darbus, pasirūpindamos moterų sielovada, krikštydamos moteris (maldas skaitė kunigas, o moteris tepė aliejais ir nardino į vandenį, nes vyrai tai daryti buvo laikoma nepadoru), lankydamos sergančias moteris namuose ir teikdamos joms Viešpaties Komuniją (ir vėl vyrams būti vieniems su moterimis buvo laikoma nepadoru).

Viešpats Jėzus turėjo ir dar keletą sekėjų moterų, kurių vardai išliko užrašyti ir iki mūsų laikų. Žmonės užmiršo savo karalių vardus, imperatoriai pavirto dulkėmis, nebeliko tų, kas galėtų juos prisiminti, tačiau šių moterų vardai vis dar minimi.

Jos atnašavo savo aukas Žmogaus Sūnui – [gėrybes] kurias turėjo... atlikdamos savo menką tarnavimą, lyginant su tuo, ko Jis buvo vertas visų akyse. Tačiau kasdieniški dalykai buvo tapę nekasdieniškais, ir jų vardai buvo įrašyti Knygų Knygoje.

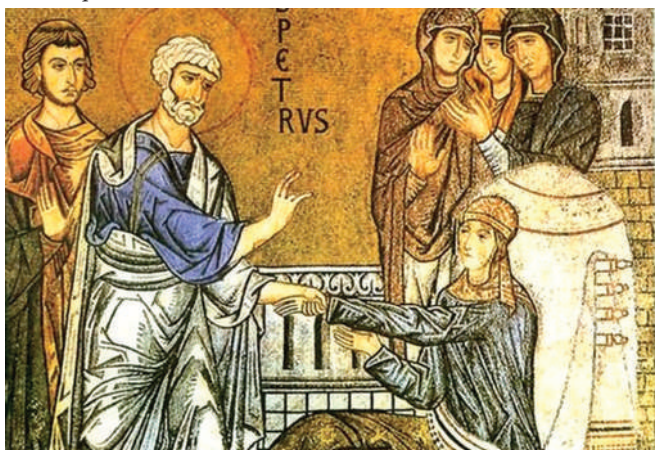
Pasinaudota:

R. Šemeklis

<https://www.facebook.com/groups/176872172350595>

Iš *Treasury of Daily Prayer*, General Editor Scot A. Kinnaman, Concordia Publishing House, Saint Louis, 2008, p. 845-848; ir www.bernrdinai.lt

Petras prikelia Dorkadę-Tabitą

Apaštalai Lidijos namuose

Tai nejaugi, [ponai,] pačias gražiausias melodijas turėtume palikti velniui?

yra tinkamesnės pernešti tam tikrą dvasinę žinią: vienoms natoms ar gaidoms buvo priskirta Prisikėlimo žinia. Kitoms – kitokie krikščioniško tikėjimo aspektai.

Nors yra rimtų priežasčių suabejoti, ar tikrai žemiau pateiktą citatą yra pasakęs pats Liuteris (nors ji akivaizdžiai primena kitus panašius Liuterio posakius su jam būdinga maniera): *Tai nejaugi, [ponai] pačias gražiausias melodijas turėtume palikti velniui? Aš negaliu suprasti tokių bambeklių, kurie niekina muziką, nes ji – Dievo dovana. Su muzikos pagalba velnias nuvejamas šalin, o žmonės pralinksmeja, ir tokiu būdu – pamiršta pykčius, nedorumus, puikybę ir t.t. Šalia teologijos, aukščiausią ir garbingiausią vietą aš skirčiau, būtent, muzikai.*

Juo labiau nėra jokio pagrindo manyti, kad Liuteris būtų laikęsis įsitikinimo, kad bet kuri graži melodija ar muzika gali būti tinkama tapti bažnytine muzika. Ši nuostata labiau yra būdinga vėlesnės modernios protestantiškos muzikos kūrėjams...

Iš 37 choralų, kurie priskiriami Liuteriui, 15 melodijų Liuteris yra sukūręs pats; jos sukurtos kaip giesmių melodijos. Trylika melodijų perimta iš lotyniškų giesmių ar lotyniškų mišių; ir tik keturios perimtos iš vokiškos liaudiškos muzikos (iš kurių dvi melodijos buvo naudojamos piligrimų, o dar dviejų kilmė nežinoma). Ir tik vienos giesmės melodija akivaizdžiai perimta iš liaudiškos dainos.

Šaltinis: *Robert Harrell, Martin Luther, His Music, His Message, Greenville, SC: Majesty Music, 1980, p. 18)*

R. Šemeklis

www.facebook.com/remigijus.semeklis

The devil should not be allowed to keep all the best tunes for himself.

~ Martin Luther

Dr. Martynas Liuteris mėgo muziką. Jis ne tik pats rašė giesmėms žodžius, bet ir kūrė giesmių melodijas bei kitus muzikalius savo kolegas skatino tai daryti.

Priešininkams tai nepatiko, nes su giesme buvo perteikiama ir Reformacijos žinia. Todėl šios gražios, melodingos giesmės susilaukdavo ir kritikos, atseit, jos primindavo gaidas, kurios būdavo traukiamos karčėmose ar namuose. Todėl jie tvirtindavo, kad tokia muzika netinkama bažnyčioje, ją net vaizdinau įvardindami *velnio muzika*.

Tačiau Reformacijos laikų giesmių kūrėjai labai gerai žinojo muzikos kūrimo taisykles, kad tam tikros natos ar melodijos

P. s. Reformatų giesmyne *Evangelikų giesmės*, 1942 m., Martyno Liuterio autorystei be žymiausios, pelnytai vadinamos Reformacijos himnu, Nr.180 *Tvirčiausia apsaugos pilis*, priskiriamos (melodija, žodžiai) šios:

Nr.10 *Aš iš dangaus čion ateinu* (M ir T), Nr.39 *Dievo Avinėli, kurs pasaulio* (M), Nr.73 *Mudrieji Jėzaus mokiniai* (M), Nr.145 *Pašventink, Jėzau malonus* (M), Nr. 151 *Prie Tavo kojų aš guliu* (M), Nr. 212 *Laikyk vis Jėzų širdyje* (M), Nr. 232 *O, mūsų Tėve danguje* (M ir T), Nr. 289 *O Dieve, iš gelmių bėdos* (T), Nr. 334 *Aš Kristaus žaizdose mingu* (M), Nr.349 *O, Dievo amžinas Sūnau* (M).

Mitai ir tiesa apie kompozitorių Feliksą Mendelsoną Bartholdy

1809-1847

Feliksas Mendelsonas Bartholdy'as – vokiečių kompozitorius, pianistas, vargonininkas, dirigentas, vienas ryškiausių romantinės muzikos kūrėjų. Mums – evangelikams – dar tuo įdomus, kad parašė 5-ąją simfoniją, žinomą kaip *Reformacijos* simfonija, skirtą Reformacijos 300 metų jubiliejui.

Feliksas (pilnas vardas – Jakob Ludwig Felix Mendelssohn Bartholdy) gimė 1809 m. vasario 3 d. Hamburge, turtingoje žydų inteligentų šeimoje. Jo tėvas buvo bankininkas, o senelis – Mozė Mendelsonas – žymus žydų filosofas. Savo ryškų, bet trumpą gyvenimą Feliksas Mendelsonas Bartholdy baigė 1847 m. lapkričio 4 d. Leipcige.

Tėvas Abraomas Mendelsonas ir motina Lėja atsisakė žydų tikėjimo dar prieš Felikso gimimą ir nusprendė neleisti Felikso apipjaustyti. Feliksas ir jo broliai bei seserys buvo auklėjami protestantizmo dvasioje, bet nelabai religingai. 1816 m. kovo 21 d., privačiai šeimos bute Berlyne, juos pakrikštijo reformatų *Jeruzalės bažnyčios* dvasininkas. Krikšto metu Feliksui buvo suteikti papildomai Jakobo Liudviko vardai.

Abraomas ir jo žmona Lėja pasikrikštydami oficialiai pasirinko Mendelssohn Bartholdy pavardę sau ir savo vaikams.

Devynerių Feliksas jau puikiai skambino, trylikos rašė simfonijas, koncertus, sonatas ir vokalius kūrinius. Tėvai gyveno pasiturinčiai ir galėjo samdyti jo kūrinių atlikimui privatų orkestrą. Savo parašytų kūrinių skambėjimą jis galėjo

pasitikrinti, atliekant juos simfoniniam orkestrui šeimos vasarvietėje per Muzikinius sekmadienius, kur rinkosi Berlyno intelektualai ir menininkų elitas.

1826 metais, būdamas septyniolikos metų, Mendelsonas pagal Šekspyro komediją, kuri sužavėjo jauną kompozitorių savo pasakiška fantastika, parašė uvertiūrą *Vasarvidžio nakties sapnas*.

Amžininkus sužavėjo jaunojo kompozitoriaus muzikos naujumas ir orkestrinių spalvų blizgesys. Joje kompozitorius atspindi fantastinį elfų – pasakiškų miškų gyventojų, gerųjų gamtos dvasių – pasaulį. Uvertiūra tapo to meto koncertinių uvertiūrų pavyzdžiu, o joje skambantis *Vestuvių maršas* – vos ne populiariausiu jo kūriniu: 1858 metų sausio 25 dieną, ištekančią Anglijos karalienės Viktorijos dukrai Viktorijai, jos ir jaunikio – Prūsijos princo Fredericko Williamo – garbei Londone buvo atliktas *Vestuvių maršas*. Nuo tol angliškai ir vokiškai kalbančiose šalyse, o paskui ir kitur, aukštuomenės vestuvėse, nuolat skambėdavo šis kūrinys.

Būdamas 20-ies, Feliksas dirigavo J. S. Bacho *Pasiją pagal Matą*. Šis istorinis koncertas Berlyne pelnė jam tarptautinį pripažinimą.

1830 metais Felixas Mendelsonas parašė 5-ąją simfoniją, žinomą kaip *Reformacijos* simfonija, skirtą Reformacijos 300 metų jubiliejui.*

1835 metais, kai tebuvo tik 26-eri, F. Mendelsonas buvo pakviestas vadovauti garsiajam Leipcigo Gevandhauzo orkestrui, o 33-ų metų įkūrė Leipcigo konservatoriją, tapo jos vadovu bei dėstė kompoziciją.

1837 m. kovo 28 d. Feliksas Mendelsonas vedė Cécilę Charlottę Sophiją Jeanrenaud (1817– 1853), Prancūzijos reformatų bažnyčios dvasininko dukterį, su ja susilaukė penkių vaikų.

F. Mendelsonas dažnai pasirodydavo kaip pianistas, vargonininkas ir dirigentas Vokietijoje ir Anglijoje, kur jo muzika buvo itin populiari. Be savo muzikinio talento, Mendelsonas gražiai piešė ir rašė, mokėjo keturias užsienio kalbas. Buvo labai mėgstamas aristokratų salonuose. Anglijoje dažnai lankydavo jaunąją karalienę Viktoriją, kuri labai mėgo F. Mendelsono muziką, dažnai kviesdavosi jį į Angliją, dainuodavo jo dainas, autoriui akompanuojant.

*Minsko reformatų parapijos, su kuria mus siejo draugiški ryšiai, narys, simfoninio orkestro *Capella Academia* meno vadovas ir dirigentas, tarptautinių konkursų laureatas Alex'as Fralou Felikso Mendelsono 5-ąją Simfoniją, op.107 – *Reformacija* atliko Vokietijos ir Europos Reformacijos 500-osioms metinėms, Baltarusijos knygų spausdinimo ir baltarusių spausdintos Biblijos 500 metų jubiliejui. Koncertas, dedikuotas Martynui Liuteriui ir Pranciškui Skorinai *Liuterio diena. Reformacijos diena*, įvyko 2017 m. spalio 31 d. Baltarusijos valstybinės filharmonijos Didžiojoje salėje, Minske.

<https://www.youtube.com/watch?v=zMEduETcN78&fbclid=IwAR0Y-jhe5vYyD6nu8Mnk2k2QMzZUIIGdWYF3ilRBERqidAB6qzu5To5tw8>

Populiariausios yra jo 48 trumpos pjesės, išleistos šešiuose sąsiuvinuose, pavadintuose *Dainos be žodžių* (*Lieder ohne Worte*). Jos pagrįstos dainingu ir išraiškingu vokalinės prigimties motyvu. Daugeliui atskirų dainų pavadinimus davė leidėjai.

Kompozitoriaus karjeros viršūnė buvo oratorijos *Elijas* atlikimas Birmingeme, Anglijoje. 1846 m. Londono laikraštis *Times* rašė, kad *paskutinė Elijo nata susiliejo su begaliniais plojimais ir kurtinančiais šauksmais*.

Felikso Mendelsono 2-ąją simfoniją B-dur *Lobgesang* (*Giesmė*), op. 52, parašytą 1840 m. solistams (du sopranai ir tenoras), chorui ir pilno sąstato orkestrui, sudaro 11 dalių. Joje skamba 10 giesmių, prašytų Biblijos žodžiais. 8-oji chorui parašyta giesmė *Nun danken alle Gott* (*Nūn Dievui maloniam visi karštai dėkokit...*) mėgstama ir dažnai giedama mūsų – reformatų – bažnyčiose. Autorius simfonijai nebuvo davęs pavadinimo. Po kompozitoriaus mirties ji buvo išleista kaip jo 2-oji simfonija B-dur.

Be jau paminėtų kūrinių, F. Mendelonas parašė iš viso 5 simfonijas, 3 operas, koncertą smuikui e-moll, 2 koncertus fortepijonui, 3 sonatas, preliudų ir fugų (Bacho įtaka), kelias oratorijas ir koncertines uvertiūras.

Nuolatinės kelionės ir darbas pakenkė Mendelsono sveikatai. Netikėta sesers mirtis galutinai pribloškė kompozitorių – po penkerių mėnesių, būdamas tik trisdešimt aštuonerių, Mendelonas mirė.

Iš F. Mendelsono biografijos įdomus toks faktas: vienas jo protėvių – Ezekeelis Katzenelenbogenas (1668–1749) gyveno Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Jis buvo žydų rabinas Kėdainiuose nuo 1707 iki 1714 metų, ir taip pat kurį laiką – Raseiniuose. Vėliau jo sūnus Dovydas, o paskui ir anūkas Abraomas taip pat buvo žydų rabinai Kėdainiuose.

D. Gudliauskienė

Pirmųjų suomiškų knygų autorius Mikaelis Agrikola

Pirmųjų suomiškų knygų autoriaus

Mikaelio Agrikolos skulptūra prie Turku katedros.

Foto Jurgitos Žąsinaitės-Gedminienės

Mikaelis Agrikola (Agricola Mikael) gimė apie 1510 metus, Pernoje, mirė 1557 m. balandžio 9 d. Kuolemajärvi, Suomija, palaidotas Vyborgo katedroje, Rusija.

Prie Turku miesto centre stūksančios katedros stovi bronzinė suomių literatūros pradininko, humanisto, Reformacijos šalininko Mikaelio Agrikolos (1510–1557) statula, kurią 1952 m. sukūrė skulptorius Oskaras Jauhaisenas.

M. Agrikola panašiu metu (apie 1536–1539 m.), kaip ir Abraomas Kulvietis (1510–1545), studijavo Vitenbergo universitete, tad jiedu galėjo būti pažįstami.

Be to, kai kurie senosios lietuvių literatūros tyrinėtojai M. Agrikolą lygina su Martynu Mažvydu (1510–1563).

M. Agrikola parengė pirmąją knygą suomių kalba *Abecėlė* (*ABC-kiria*; išliko tik keli puslapiai), išleistą 1538–1543 m., greičiausiai Liubeke (Vokietijoje). Taip pat išleido katekizmą *Tikybos mokslo pradmenys* (*Alcu Opista Uskoon*; jis neišliko), *Maldyną* (*Rucouskiria Bibliasta*, 1544), kurį sudaro Biblijos ir Reformacijos autorių veikalų tekstai. Iš senosios graikų kalbos išvertė (naudojosi M. Liuterio vertimu) ir 1548 m. išleido *Naująjį Testamentą*. 1549 metais išėjo jo parengtos bažnytinių apeigų knygos *Krikštijimo rankvedis* (*Käsikiria Castesta*) ir *Mišios* (*Messu*), 1551 metais – *Dovydo psalmės* (*Davidin Psal-tari*).

Atkreiptinas dėmesys į M. Agrikolos parengtame *Psalmyme* esantį dvielį:

*Tikriausiai išgirs suomių šneką Tas,
Kuris perpranta kiekvieno sielą.*

Tie žodžiai yra artimi M. Mažvydo *Katekizmo* eiliuotosios pratarmės dvasiai.

Mikaelis Agrikola – aušros šaukllys

Agrikola gimė apie 1510 metus Torsbio kaime, Pernos apylinkėje, pietų Suomijoje. Jo tėvas turėjo ūkį, kaip rodo ir pavardė: *agrikola*, išvertus iš lotynų kalbos – *ūkininkas*. Augdamas dvikalbiame regione Mikaelis tikriausiai mokėjo ir švediškai, ir suomiškai. Be to, besimokydamas Vyborgo lotyniškoje mokykloje, įgijo ir tos kalbos įgūdžių. Vėliau persikėlė į Turku – tuometinį Suomijos administracinį centrą – ir įsidarbino Suomijos katalikų bažnyčios vyskupo Marčio Skitės sekretoriumi.

Tuo laikotarpiu Skandinavijoje buvo neramu. Švedija kovojo už išsivadavimą iš Kalmaro sąjungos (ją sudarė Skandinavijos šalys). 1523-iaisiais Švedijos karaliumi buvo karūnuotas Gustavas I. Tai smarkiai paveikė Suomiją, švedų valdomą provinciją.

Naujasis karalius stengėsi įsitvirtinti valdžioje. Tam jis pasinaudojo Reformacija – jos banga tada ritosi per visą šiaurės Europą. Vietoje katalikybės įvesdamas savo karalystėje liuteronų tikėjimą, Gustavas I nutraukė ryšius su Vatikanu, atėmė iš katalikų vyskupų įgaliojimus ir užvaldė Bažnyčios turtus. Iki šiol dauguma švedų ir suomių tebėra liuteronai.

Protestantams buvo labai svarbu, kad pamaldos vyktų ne lotynų, o vietos kalba. Todėl 1526 metais švedų kalba buvo išleistos graikiškosios Šventojo Rašto knygos – *Naujasis Testamentas*. Tačiau Suomijoje protestantizmo vėjai buvo kur kas silpnesni. Tuo metu versti Bibliją į suomių kalbą nedaug kam rūpėjo. Kodėl?

Sunkus ir varginantis darbas

Pagrindinė priežastis – suomių kalba nebuvo jokios literatūros. Iki XVI amžiaus vidurio suomiškai buvo parašytos tik kelios katalikų maldos. Todėl, norint versti Šventąjį Raštą, reikėjo ne tik sugalvoti daugeliui žodžių rašytinę formą, bet ir sukurti visiškai naujų sąvokų. Ir be jokio šitos kalbos vadovėlio. Vis dėlto Agrikola ėmėsi darbo!

1536-aisiais Suomijos katalikų bažnyčios vyskupas Skitė išsiuntė Agrikolą į Vitenbergą (Vokietija) tęsti teologijos ir kalbos studijų. Remiantis kai kuriais pasakojimais, būtent šitas miestas prieš 20 metų girdėjo *Liuterio kūjo dūžius*, kai jis prie pilies bažnyčios durų kalė savo garsiąsias 95 tezes. Vitenberge Agrikola ne tik studijavo teologiją ir kalbą. Kaip tik ten jis ėmėsi versti Bibliją. 1537-aisiais laiške Švedijos karaliui Agrikola rašė: *Kol Dievas vadovauja mano studijoms, stengsiuosi, kaip jau esu pradėjęs, ir toliau į suomių kalbą versti Naująjį Testamentą*. Grįžęs į Suomiją, dirbo mokyklos rektoriumi ir tęsė vertimo darbą.

Versti Bibliją Agrikolai, kaip ir kitiems ano meto vertėjams, buvo nepaprastai sunku. Netgi pats Liuteris yra pasakęs: *Koks sunkus ir varginantis darbas priversti hebrajų rašytojus prabilti vokiškai!* Tiesa, Agrikola galėjo pasinaudoti kitų vertimais, tačiau didžiausia kliūtis buvo gimtoji kalba, kuri iki to laiko vargu ar buvo rašytinė apskritai!

Agrikola pasijuto taip, tarsi neturėdamas jokio brėžinio iš prastų, atsitiktinių medžiagų bandytų statyti namą. Kaip jis tai darė? Pirmiausia rinko įvairių suomių tarmių žodžius ir užrašė pagal tarimą. Tikriausiai būtent jis sugalvojo suomiškus žodžius *vyriausybė, veidmainys, rankraštis, karinės pajėgos, perrašinėtojas*. Taip pat Agrikola sudarinėjo dūrinius, vedinius bei pasiskolino žodžių iš kitų kalbų, ypač švedų, pavyzdžiui: *enkeli* (angelas), *historia* (istorija), *lamppu* (žibintas), *marttyyri* (kankinys), *palmu* (palmė).

Dievo Žodis vietos gyventojams

Galiausiai 1548-aisiais buvo išleista pirmoji Agrikolos išversta Biblijos dalis – *Se Wsi Testamenti* (Naujasis Testamentas). Kai kurių manymu, vertimą jis užbaigė penkeriais metais anksčiau, bet leidybai stigo pinigų. Galimas daiktas, didžiąją dalį spausdinimo išlaidų apmokėjo pats.

Po trejų metų pasirodė *Davidin Psaltari* (Dovydo psalmės). Jas Agrikola greičiausiai išvertė padedamas kolegų. Be to, jis vadovavo kai kuriems Mozės ir pranašų knygų vertimams.

Nuolankiai pripažindamas savo ribotumą, Agrikola atvirai rašė: *Tegu krikščionis, dievobaimingas žmogus ar bet koks tos Šventos knygos skaitytojas nenusivilia, jeigu šitame pradedančio vertėjo darbe pasitaikys kokių nors klaidų, netikslumų, nesklandumų arba mintys bus perteiktos kiek neįprastai*. Nepaisant šiokių tokių trūkumų Agrikolos vertime, jo atkaklus siekis padaryti Bibliją suprantamą paprastiems žmonėms didžiai girtinas.

Agrikolos palikimas

1557-ųjų pradžioje Agrikola, tada jau liuteronų vyskupas Turku mieste, buvo išrinktas delegatu vykti į Maskvą derėtis dėl Švedijos ir Rusijos sienų nustatymo. Misija pavyko. Tačiau kelionė atgal buvo varginanti. Matyt, dėl to Agrikola netikėtai susirgo ir pakeliui į namus mirė (maždaug 47 metų).

Per palyginti neilgą gyvenimą Mikaelis Agrikola suomių kalbą parengė tik apie dešimt leidinių, kurie sutilpo į maždaug 2400 puslapių. Tačiau, daugelio įsitikinimu, šis *aušros šaukllys* paspartino suomių kultūros raidą. Nuo to laiko suomių kalba sparčiai vystėsi, o pati tauta darė didžiulę pažangą meno ir mokslo srityse.

Dar svarbiau tai, kad Mikaelis Agrikola buvo ir kitokios aušros šaukllys – aušros, kuri suomiškai kalbantiems žmonėms padėjo aiškiau išvysti Dievo Žodžio šviesą. Po mirties jo nuopelnai buvo įvertinti poemoje lotynų kalba, kurioje yra ir tokia mintis: *Jis nepaliko įprasto testamento. Bet testamentą atstoja jo darbas – į suomių kalbą išverstos šventosios knygos – darbas, kuris yra didžiai girtinas*.

Iš www.voruta.lt

Jurgita Žašainaitė-Gedminienė *Lietuvių ir suomių praeities sampynos ir atspindžiai Turku mieste – senojoje Suomijos sostinėje*

2023-07-11

Varpų pašventinimo iškilmė Seirijų parapijoje

Seirijų bažnyčios varpai

Seirijų bažnyčios varpų pašventinimas 1929 m. lapkričio 10 d.
Nuotrauka publikuota „Heimatgruß“, 2010 m., p. 119.

1914 metais prasidėjęs Pirmasis pasaulinis karas skaudžiai palietė ne tik Lietuvos gyventojus, bet ir nutildė daugumą bažnyčių. Carinės Rusijos įsakymu karo pradžioje, 1915 metais, iš Lietuvos bažnyčių – tiek Romos katalikų, tiek reformatų, liuteronų – buvo išvežti visi variniai varpai šaudmenims gaminti. Nutilo Biržų, Seirijų, Kėdainių, Papilio, Švobiškio, N. Radviliškio bažnyčios. Po karo buvo tikėtasi, kad varpai bus sugrąžinti, bet vietoj Rusijos susikūrusi Sovietų Sąjunga juk uždarinėjo Maldos namus! Lietuvos valstybinės institucijos dėjo pastangas atgauti varpus iš Rusijos. N. Radviliškio bažnyčios ir dalį kitų Lietuvos varpų Maskvoje rado parapijietis kuratorius Adomas Žemaitis. Rusų valdžia tuos varpus grąžino, bet vežamas didysis varpas įškilo. Deja, kitos reformatų bažnyčios varpų neatgavo.

Atsikūrusios parapijos pačios pradėjo rūpintis varpų įsigijimu. Biržų, Papilio, Seirijų reformatų parapijos ne vienerius metus rinko aukas varpams.

1929 m. lapkričio 10 d. Seirijų reformatų bažnyčioje įvyko neskaitlingos, bet vieningos parapijos įsigytų naujų dviejų varpų pašventinimo pamaldos – jose, be vietinio kun. Fridricho Barnelio senj., dalyvavo Lietuvos Reformatų Bažnyčios gen. superintendentas kun. Povilas Jakubėnas.

Apie tai rašoma tarpukaryje reformatų leistame laikraštyje *Sėjėjas*, 1930 metų Nr. 1 (90). O nuotrauką apie tą istorinį įvykį radome publikuotą... 2010 metų leidinyje „Heimatgruß“.

Galų gale atėjo taip senai išsiilgta naujų varpų pašventinimo diena.

Dievo valia pašventinimas negalėjo įvykti per Pjūties šventę ir jis teko atidėti Taikos sekmadieniui*. <...>

Mūsų superintendentas (Povilas Jakubėnas – *Ref. Žinios past.*) pats asmeniškai atvyko į šventę kad Sinodo vardu dalyvautų varpų pašventinime.

Iš toli ir iš arti suvažiavo į senai lauktąją šventę skaitlingas parapijiečių būrys.

Vainikais papuoštoje bažnyčios aikštėje laukė parapijiečiai iškilmingos Superintendento ir vietinio kunigo (Fridricho Barnelio snj. – *Ref. Žinios past.*) vedamos eisenos, kol varpai, bažnyčios seniūnų nešami, buvo pastatyti prieš bažnyčios duris.

Šventė pradėta parapijos pagiedota padėkos giesme. Po to sekė ir maldos giesmė. Didžiai iškilingai praskambėjo šventiniai žodžiai Dievo garbei skelbti paskirtiems dar nebyliems, žemėje pastatytiems varpams mažai Seirijų parapijai, kad jie pakilę savo vieton taptų gyvais ir galėtų per amžius kalbėti apie Dievo palaiminimą ir nuraminimą parapijiečių gyvenime ir mirtyje, atsiradime ir pranykime.

Prie šventinančio Dievo tarno maldos žodžių prisijungė ir parapija savo giesme Dievo palaiminimo jai, Dievo malonės dovanotiems varpams. Po palaiminimo žodžių vietinio kunigo pasakytų, varpai, giesmės palydimi, pradėjo savo „kelionę į aukštybę“, ir štai jie jau patys savo meilingu skambėjimu įlydėjo parapijiečius į Dievo namus.

Pamaldų liturgiją atliko vietinis kunigas.

Po to Superintendentas pasakė pamokslą, paimdamas pamatą 34 psalmės 2 viršelį (skirsnėlį – *Ref. Žinios past.*).

Pamokslas turinys šis:

Ištisi 15 metų praslino, kol parapija vėl galėjo įsigyti savo nuosavus varpus, kurie su vargonais, šiuo meno kūriniu, gieda liaupsės giesmę ir žadina žmones garbinti Aukščiausiąjį.

Parapija įsikūrė Reformacijos šimtmetėje (1568 m.) ir jau tuomet, kai jos bažnyčia stovėjo dar pačiame miestelyje (dabartinė katalikų bažnyčia) turėjo nuosavus varpus. Karo metais varpai buvo išgabenti į Rusiją ir iš ten nebegrižo. Kad ir labai neturtinga būdama parapija vis dėlto nutarė įsigyti naujus varpus.

**Taikos sekmadienis* – žymi Pirmojo pasaulinio karo pabaigą, kai buvo pasirašytos Paliaubos 1918 m. lapkričio 11-ąją. Pradėta švęsti 1919-aisiais metais artimiausią sekmadienį. Po Antrojo pasaulinio karo Paliaubų diena (*Armistice Day*) buvo pervadinta į Atminimo dieną (*Remembrance Day*). Populiariesnis jos pavadinimas yra *Raudonosios aguonos diena*, po Nepriklausomybės atkūrimo minima ir Lietuvoje.

Geros valios parapijos meilingas draugas sutvirtino jų sumanymą dovanodamas varpą, kurio skambėjimas kadaise davė ženklą darbo pradžiai fabrike. Todėl tas varpas turėjo grįžti ugnin, iš kurios buvo išteklęs, kad ugnyje iš naujo užgimtų ir kad jau kaip naujai užgimęs naujame pavidale tarnautų bažnyčiai ir skelbtų Dievo garbę.

Šis varpas kartu su antruoju, už pačios parapijos taip noriai ir nuoširdžiai sudėtas aukas įgytu varpu, tarnaus parapijai ir vaikų vaikams skelbs Viešpaties garbę.

Seirijų parapijos džiaugsmas visai suprantamas. Visa Lietuvos ev. reformatų Bažnyčia džiaugsis drauge su maža Seirijų parapija.

Šią mažą parapiją galės imti pavyzdžiu ir didelės, ir pasimokyti, ką galima atsiekti mylint savo bažnyčią, net ir tokias silpnas jėgas turint.

Maldoje pamokslininkas kreipėsi ištikimon Dievo Tėvo širdin ir Seirijų jo globai ir priežiūrai Dievo patikėtos parapijos likimą.

Parapijai pagiedojus giesmę, sakyklon įlipė ir vietinis kunigas. Jis meldė iš Dievo Šventosios Dvasios rėdymo jo sumanyme išaiškinti naujų varpų kalbą be žodžių ir išversti ją į suprantamą kalbą ir suukti parapijai pranašo Michėjo žodžius:

Jis bus jūsų ramybė! – tokia bus naujųjų varpų kalba;

Jėzus mūsų ramybė – suderinimo su Dievu ramybės nešėjas.

Jėzus mūsų ramybė – reformatų ir liuteronų vienybės, ramybės palaikytojas.

Jėzus mūsų ramybė kaip tas, kuris vienas gali daryti pasaulio ramybę ir mums padėti, kad kiekvienas mūsų pajėgtų daryti ramybę.

Po bendros maldos besimeldžiant Viešpaties maldos Tėve mūsų žodžiais, naujieji varpai lydėjo tą kalbą savo iškilmingais balsais ir laimino parapiją, paliekant Dievo namus.

f.b. (Fridrichas Barnelis – Ref. Žinios past.)

Iš Sėjėjas Nr. 1 (90), 1930 m. sausio 12 d.

Ps. 1930 m. balandžio 20 d. Sėjėjas Nr. 8 (97) straipsnyje Tegul sugaudžia nepriklausomybės varpas iš Biržų bažnyčios rašoma apie praėjusio karo negandas ir prieš 15 metų Rusijon išvežtus tris varpus, kvietimas aukoti varpams pirkti.

1930 m. rugpjūčio 10 d. Biržų reformatų bažnyčios bokšte buvo įkeltas Bachume, Vokietija, išlietas varpas. O po karo laikinai Biržų bažnyčioje skambėjęs varpas, atsivežtas iš apgriautos Deltuvos reformatų bažnyčios, perduotas kėdainiečiams, kurių bažnyčia taip pat penkiolika metų buvo nebylė. Rugpjūčio 24 d. Kėdainių reformatų bažnyčioje buvo laikomos iškilmingos iš Biržų gauto varpo pašventinimo pamaldos.

O Papilys 1931 metais nusipirko ir pasikabino net du varpus.

Derliaus padėkos šventės ištakos

Abiejų Tautų Respublikos evangelikai reformatai, kaip ir kitų šalių, turėjo gana sudėtingą požiūrį į priešreformacinį liturginį kalendorių. Nors visiškai suderinti nepavyko, bet pamažu gan sėkmingai jis buvo *kalvinizuotas*.

Klasikinis pavyzdys – Viešpaties Vakarienes šventimas Šv. Mykolo dieną. Iki 1517 metų Derliaus šventė ir Arkangelo Mykolo šventė buvo siejamos viena su kita. Po Reformacijos nebešvenčiamos šventės, susietos su šventųjų kultu, ir ji buvo panaikinta. Bet atsirado problema, kad nuo Sekminių (gegužės mėn.) iki Epifanijos-Išminčių (sausio 6 d.) pračina septyni mėnesiai be Viešpaties Vakarienes.

Dėl 7 mėnesių pertraukos be Komunijos Ciurichas ir Bernas (o vėliau – ir Ženeva) rugsėjo mėnesį įvedė ketvirtąją Komunijos šventę. Spaudžiant kaimiškų parapijų tikintiesiems ir jų ganytojams, ji buvo susieta su priešreformacine Derliaus švente ir buvo sutarta švęsti artimiausią buvusios Arkangelo Mykolo šventės sekmadienį. Kai kuriose Lenkijos vietovėse ši šventė vadinama Šv. Mykolo Komunija. Lietuvoje – Derliaus padėkos šventė.

Pagal www.facebook.com/reformowani

Kun. Kazimiero Bemo, Lenkijos ev. reformatų bažnyčia, istorinės pastabos

SVEIKINAME

dar kartą jaunavedžius Andrej ir Edviną Bizukoičius, rugpjūčio 12 d. sukūrus šeimą, ir atsiprašome dėl netiksliai užrašytos pavardės mūsų Reformatų Žinioje Nr.3/15.

Superintendentas kun. Piotras Gorodiščius

Žydų krikščionių kunigas, Vilniaus Sinodo (*Wileński Kościół Ewangelicko-Reformowany - Jednota Wileńska*) superintendentas kun. Piotras Gorodiščius (Piotr Gorodiszcz) gimė 1884 m. liepos 12 d. Rogačiove, dabar Baltarusija, mirė Vilniuje 1941 m. gruodžio 31 d., palaidotas Evangelikų kapinėse ant Tauro kalno.

Piotras Gorodiščius buvo kilęs iš žydų krikščionių šeimos. Tėvai – Maurycijus ir Eugenija, gim. Szmīt (Schmidt), 1885 metais sūnų pakrikštijo Mogiliovo liuteronų bažnyčioje.

1907 metais P. Gorodiščius vedė Heleną Kahn (mirė 1939 m. Balstogėje), su ja susilaukė keturių dukrų: Eugenijos (gimė 1907 m., mirė 1943 m. Aušvico lageryje), Marijos (gimė 1910 m., mirė 2001 m. Rodezijoje), Emos (gimė 1916 m., neigali, mirė 1943 m. Aušvico lageryje), Elzės (gimė 1917 m., mirė 1992 m. Rodezijoje) ir sūnaus Jerzy (gimė 1918 m., karo metais suimtas, paleista iš įkalinimo vietos mirė pakeliui į Lenkiją nuo tuberkuliozės, gautos Lubiankos kalėjime).

1913–1915 metais Piotras Gorodiščius – jau Gardino evangelikų liuteronų parapijos vikaras. Prasidėjus Pirmam pasauliniam karui, tarnavo sanitaru. Vėliau, kaip evangelikų misionierius, vadovavo anglų pagalbai lenkų pabėgėliams.

1916 metais Minske susipažino su reformatų kunigu Mykolu Jastrzębskiu, (Michał Jastrzębski) – *Vilniaus Sinodo* Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios superintendentu, ir ši pažintis suvaidino lemiamą vaidmenį tolimesnėje P. Gorodiščiaus veikloje.

1918 metais jis taip pat užmezgė ryšį su anglų misionieriais, kurie žydus atvertinėjo į krikščionybę. Po dvejų metų jis išvyko į JAV ir Šiaurės Ameriką, kur padėjo – rinko lėšas Kijevo bažnyčiai. 1921 m. grįžo į Europą, apsigyveno Rivnėje (Voluinė), dirbo anglikonų misionieriumi: platino literatūrą, atidarė biblioteką ir misijų salę. 1923 m. buvo Evangelikų krikščionių sąjungos delegacijos susivienijimo su Slavų baptistų sąjunga derybose narys bei buvo išrinktas į naujai įsteigtos Lenkijos evangelikų krikščionių ir baptistų sąjungos valdybą.

1923 metais P. Gorodiščius Balstogėje perėmė vadovavimą Barbikano misijai. Pavadinimą misija buvo gavusi nuo žodžio *Barbican* – Londono miesto dalies. Šios misijos tikslas – tarp žydų skelbti Evangeliją, atversti juos krikščionybėn. Pamaldos jiems buvo laikomos lenkų kalba pagal anglikonų Bažnyčios liturgiją. Gorodiščius išplėtė misijos namus ir pastatė Šv. Pauliaus bažnyčią, atidarė nemokamą ligoninę, spaustuvę ir katechumenų namus su biblioteka ir skaitykla. Daugelį metų jis nesėkmingai bandė įteisinti anglikonų apeigas Lenkijos Respublikoje. Kai galutinai jais nusivylė, pradėjo derybas su Varšuvos

Balstogės ev. reformatų bažnyčia, kurioje reformatų parapijai anglikonų liturgija pamaldas laikė P. Gorodiščius, prieš II pasaulinį karą

evangelikų reformatų Bažnyčia ir Vilniaus Sinodo konsistorija. Susipažinęs su Vilniaus reformatų kun. P. Diliu, kuris aptarnavo reformatų filiją Balstogėje, per jį prašė ištirti galimybes prijungti jo parapiją, sudarytą tik iš krikštytų žydų, prie Vilniaus Sinodo, paliekant joje anglikonų pamaldų tvarką. Kartu kun. Gorodiščius užtikrino, kad, prisijungdamas, neįpareigos Vilniaus Sinodo remti jo parapiją finansiškai ir mokėti jam algą. Vilniaus Sinodas, ištyręs padėtį ir susisiekęs su vyriausia Misiijos būstine Londone, nutarė tą parapiją priimti savo globon, o kun. Piotrą Gorodiščių priimti į *Vilniaus Sinodo* dvasininkus superintendento pareigybę, įkuriant atskirą Vilniaus reformatų Bažnyčios distriktą su anglikonų liturgija. Šis Sinodo poelgis tuo metu, kai Lenkijoje augo antisemitizmas, rodė Vilniaus reformatų krikščionišką nuostatą kitą tautybių atžvilgiu ir buvo įvertintas kaip drąsi reformatų Bažnyčios politika.

1934 m. įstojus Barbikano misijai į Evangelikų reformatų Bažnyčios Vilniaus Sinodo jurisdikciją, kun. P. Gorodiščius tapo Balstogės parapijos, kuri buvo anglikonų apeigų evangelikų reformatų parapija, ganytoju. Be jos, jam buvo pavaldžios Palenkės ir Izabelino parapijos.

1938 m. rugsėjo 18 d. superintendente kun. dr. Konstantino Kurnatausko įvedimas Vilniaus Sinodo generaliniu superintendentu (centre).

Iš kairės: superint. Piotras Gorodiščius (anglikonų dvasininko rūbais), Lenkijos ev. reformatų kariuomenės vyriausiasis kapelionas Kazimieras Šeferis, gen. superint. Povilas Jakubėnas, Vilniaus liuteronų parapijos kun. Zigfridas Oskaras Lopė ir Lenkijos ev. liuteronų kariuomenės vyriausiasis kapelionas Feliksas Teodoras Gloeh'as.

1935 metais Piotras Gorodiščius įkūrė Krikščionių atsivertusių izraelitų globos draugiją *Samarietis*, ėjo jos pirmininko pareigas. Barbikano misijos kun. Gorodiščius su žmonos Helena antrąją Kalėdų dieną bažnyčioje pastatydavo eglutę bedarbių ir nepasiturinčių žmonių vaikams, dalydavo jiems dovanėles. Tokiose šventėse dalyvaudavo nuo 200 iki net 500 žmonių.

Prieš pat prasidedant karui, 1939 m. gegužės 24 d., mirė Piotro Gorodiščiaus žmona Helena. Tuo metu jis buvo Anglijoje, tad dar sunkiau buvo pakelti Jos netektį. Savo tikintiesiems jis rašė: *mano širdį suspaudžia skausmas. Niekada nepamiršiu ištikimos ir atsidavusios draugės, mūsų bendro 33 metų gyvenimo kelionės palydovės, mylimos žmonos ir mūsų vaikų motinos. Neturiu žodžių. Mane palaiko tik tikėjimas, kuriuo dalinuosi su milijonais krikščionių, kad mes dar susitikime ten priešais mūsų Gelbėtojo sostą.*

Žmona Helena antra kairėje

Pats P. Gorodiščius, jo proanūko (dukters Elzso palikuonio) žiniomis, mirė nuo širdies smūgio Vilniuje 1941 m. gruodžio 31 dieną.

Superintendentas kun. Piotras Gorodiščius buvo palaidotas Vilniaus evangelikų kapinėse ant Tauro kalno. Į amžino poilsio vietą jį palydėjo Vilniaus parapijos, priklausiusios Varšuvos Sinodui, klebonas Kazimieras Ostachievičius. Kapas, kaip ir kitos ten buvę evangelikų kapavietės, buvo sunaikintas statant Santuokų rūmus.

Kun. P. Gorodiščius buvo gilaus tikėjimo žmogus ir iki mirties pasiaukojęs Kristaus Evangelijai. Buvo gerbiamas ir vertinamas, nors visada akylai stebimas Lenkijos Valstybės policijos Tardymo skyriaus. Jis buvo labai iniciatyvus, energingas žmogus. Mokėjo kelias kalbas, iš jidiš į lenkų kalbą vertė įvairius leidinius. 1924–1936 metais vedė evangelizacijos mokymus, paskaitas lenkų ir žydų kalbomis, kurios buvo labai populiarios. Jis turėjo galias teologines žinias. Parašė ir išleido šiuos leidinius: *Apie Mesijo atėjimą, Prisikėlusysis, Alkio palaiminimas, Kristus ir žydai, Lenkijos evangelikų reformatų bažnyčia, Žydų reikalavimai ir jų pagrindimas*, taip pat yra daugelio brošiūrų ir straipsnių autorius.

1938 m. birželio 18 d. gen. superint. kun. Mykolo Jastržembskio laidotuvis Evangelikų kapinėse Vilniuje ant Tauro kalno. Prie ką tik supulto kapo kunigai, iš kairės Aleksandras Peseckis, superint. Povilas Jakubėnas, superint. Petras Gorodiščius (anglikonų liturginiais rūbais).

1937 metais P. Gorodiščius buvo paskirtas misionierių žurnalo *Dwa Światy (Du pasauliai)* vyriausiuoju redaktoriumi. Priklausė tarpukario lenkų šaulių draugijai.

1938 m. birželio 18 d. superint. P. Gorodiščius dalyvavo Vilniaus gen. superintendente kun. M. Jastržembskio laidotuvisė, pasakė kalbą nuo Anglikonų bažnyčios misijos. O 1938 m. rugsėjo 18 d. buvo vienas iš penkių aukšto rango dvasininkų – senjorų ordinuojant Vilniaus Sinodo generaliniu superintendentu kun. dr. Konstantiną Kurnatauską Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje.

1939 metais su Vilniaus Sinodo reformatų Bažnyčios delegacija P. Gorodiščius buvo atvykęs į Biržų Sinodą.

D. Gudliauskienė, K. Pulokas

Holger Lahayne: *turime žinoti Bibliją ir tuo pačiu būti šiuolaikiški*

Turistai, užsukantys į Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčią, maloniai nustemba, sužinoję, kad jiems įdomiai ir įtaigiai apie evangelikus reformatus, taip pat apie šią istorinę šventovę taisyklinga lietuvių kalba pasakoja vokiečių **Holger'is Lahayne**, Vilniaus ev. reformatų parapijos II-asis dvasininkas, šiomis dienomis pažymintis gyvenimo Lietuvoje trisdešimtmetį. Kas ir kodėl jauną svetimšalį atvedė į ką tik nepriklausomybę

iškovojusią Lietuvą, kai iš jos į pasaulį, ieškodami geresnio gyvenimo, pasklido šimtai tūkstančių lietuvių? Kas lėmė, kad menas studijuoti svajojęs talentingas vaikiną pasuko teologijos keliu? Ką pavyko nuveikti per tuos tris dešimtmečius Lietuvoje? Kokias šeimos tradicijas puoselėja su žmona Rima ir keturiais vaikais? Apie tai žurnalistės Aurelijos Arlauskienės ir Holger'io Lahayne interviu.

Į Lietuvą atvykote 1993-aisiais, išimintinių įvykių mūsų valstybei metais: Algirdas Brazauskas išrinktas pirmuoju nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos prezidentu; įvestas šalies piniginis vienetas – litas; išvesta okupacinė sovietų kariuomenė; Lietuvoje lankėsi popiežius Jonas Paulius II. Ir jūs lapkričio mėnesį atvykote į Šiaulius. Koks buvo pirmasis įspūdis? Ir kodėl Šiauliai?

Civilinę tarnybą (vietoje kariuomenės) atlikau su Viktoru, rusakalbiu vokiečiu, gimusiu Sovietų Sąjungoje. Jis pažinojo kitą vokiečių, kuris jau dirbo su Lietuvos krikščionišku fondu (tada dar *Labdaros fondas*) Šiauliuose. Tai buvo viena pirmųjų krikščioniškų organizacijų, įsisteigusių Gorbačiovo laikais. Jai vadovavo Otonas Balčiūnas, Fondo veiklos sritys buvo labdara, leidyba ir evangelizavimas. Mano misijos (*Neues Leben*) vadovai nusprendė siųsti Viktorą ir kitą mano teologijos studijų metų draugą į žvalgybinę kelionę. 1991 m. vasario mėnesį jiedu atvyko į Šiaulius. Sužavėti Fondo komandos uolumu, drąsa, vizija, jie persikraustė į Lietuvą 1991-1992 metais. Aš su jais nuo pat pradžių dalyvavau šiame procese – pirmą kartą į Lietuvą su labdara atvykau 1991-ųjų balandį. Visuotinė pilkuma, pustuštės parduotuvės, eilės prie kuro kolonėlių... Tas dar tebetvyrantis sovietinis palikimas manęs neatbaidė, nes žmonės pasirodė labai draugiški, didelį įspūdį paliko Fondo darbuotojų pasiaukojimas. Po to dar keliskart, draugų prašomas padėti, lankiausi Lietuvoje. Ypač įsimintina buvo 1991 m. rugpjūčio kelionė iš karto po pučo Maskvoje. Kai įvažiavome į Lietuvą prie Lazdijų (buvo praėjusios trys savaitės po Medininkų įvykių), sienos praktiškai nebuvo – paprastas statybininkų vagonėlis ir viskas. Muitininkas norėjo į mūsų pasus įspausdinti LR vizą, bet...baigėsi rašalas. Tai mes, įvažiuojantieji, padėjome jam su savo rašiklio rašalais. Apsisprendęs jungtis prie vokiečių komandos, 1993 metų lapkričio viduryje su furgonu atvykau ➤

į Šiaulius. Buvo drėgna, šalta, tamsu, bet visi buvome labai viltingai nusiteikę. Pirmasis *šaltas dušas* mus, vokiečius, ištiko 1994 metų pradžioje – iširo santykiai su Fondu, nes jo pirmininkas manė, kad mes, užsieniečiai, paklusniai vykdysime jo nurodymus, o mes norėjome dirbti komandoje kaip partneriai. Mūsų keliai išsiskyrė. Tik gaila, kad krikščionys apkaltino mus nebūtais dalykais. Tai mus labai prablaivė. Likome Šiauliuose, įsteigėme savo organizaciją, 1995 metais pradėjome leisti žurnalą *Prizmė*, tesėmė labdaros ir evangelizavimo veiklą. Draugai su šeimomis 1998 metais grįžo į Vokietiją, o aš – pasilikau.

Kur jūs gimėte? Užaugote? Kas jūsų tėvai?

Tėvai Ingo ir Hildé Lahayne'ai

Gimiau Žemutinėje Saksonijoje, Vokietija, regione tarp Hanoverio ir Hamburgo (*Lüneburger Heide*). Kraštas panašus į Lietuvą – ne tankiai apgyvendintas, daug miško. Lankiau gimnaziją Celėje. Abu tėvai iš tremtinių šeimų. Lahayne'ai, hugenotų palikuonys, gyvena prie Berlyno. Bet mano senelė karo pabaigoje turėjo pabėgti iš Pomeranijos, kur vyras dirbo mokytoju. Jis ir du jo broliai mirė sovietų karo nelaisvėje. Mamos tėvas buvo ūkininkas Čekijoje, čia šeima išgyveno karą. Jo pabaigoje vokiečių mažuma iš Čekijos buvo išvaryta, šeima atsidūrė Bavarijoje. Abiejų tėvų šeimos nebuvo religingos, bet po karo mano tėvo mama įtikėjo. Tėvai, Ingo ir Hildé, susipažino liuteronų pietistų jaunimo grupėje ir susituokė 1966 metais. Po metų gimiau aš, pirmasis iš keturių vaikų.

Kada nusprendėte studijuoti teologiją? Kas paskatino?

Kai man buvo penkiolika metų, pradėjau daug piešti, tapyti, domėtis meno istorija. Po mokyklos ketinau stoti į dailės akademiją, tapti tapytoju. Bet per tuos beveik dvejus civilinės tarnybos metus mano svajonių kortos pradėjo maišytis. Po tarnybos Heseno sostinėje Vysbadene studijavau komunikacijos dizainą – menas plius fotografavimas, maketavimas, rinkodara ir t.t. Puikios studijos, ir iki šiol liko domėjimasis menais, architektūra. Bet augo ir susidomėjimas teologija. Vienas iš jau minėtų vokiečių draugų atsiuntė įvairių knygų. Po truputį supratau, kad nenoriu visą gyvenimą skirti reklamos pasauliui. Procesas buvo nelengvas, net gana skausmingas, nes kažkokio ryškaus

Konfirmacija 1981 m.

pašaukimo nebuvo. Nutraukiau dizaino studijas ir 1990 m. nusprendžiau visai pereiti į teologiją, tapau mano misijos įkurtos seminarijos (šiandien TSR – *Theologisches Seminar Rheinland*) studentu.

Nuo 2001 m. einate įvairias pareigas Lietuvos krikščionių studentų bendrijoje (LKSB), nuo 2009 m. – šios bendrijos tarybos pirmininkas. Taigi turite didelę patirtį dirbdamas, bendraudamas su studentais. Kokie jie, tie krikščioniški studentai?

Dar 1996/97 metais užsimezgė mūsų santykiai su LKSB ir IFES (tarptautinė sąjunga, kuriai priklauso ir Lietuvos studentų judėjimas) žmonėmis. 1997 m. rudenį įsikūrusiame Šiaulių universitete (nuo 2021 m. – VU Šiaulių Akademijs), ypač po šveicarų grupės viešnagės ir čia organizuotų renginių, atsirado krikščionių studentų grupė. Joje mano žmona Rima pradėjo vesti Biblijos studijas, vėliau, kai gimė vaikai, prisijungiau ir aš. Tie krikščionys studentai yra iš skirtingų bažnyčių. Bet visus juos vienija siekis liudyti Jėzų Kristų bendramoksliams. Iš esmės LKSB yra labai protestantiška organizacija, nes veiklos centre nestovi dvasininkai, kapelionai ar pan. Darbuotojai tik buria studentus, kad jie dalintųsi Evangelija su kitais. Raginame jungtis prie evangeliškių bažnyčių, nes Bendrija, viso labo, yra tik bažnyčių pagalbininkė universitetuose. Pabrėžiame ir mokinytę (augimas tikėjime), ir evangelizavimą. Iš tiesų tai veikia: buvę agnostikai ar atšalę bažnyčios nariai studijų metais atranda tikėjimą ir patys priima atsakomybę. Kaip, pavyzdžiui, Justinas, VU studentas fizikas iš Šiaulių. Po ilgo svarstymo jis nusprendė sekti Jėzumi. Dabar jis ištikimai lanko mūsų (Vilniaus) bažnyčios pamaldas ir Biblijos studijas, universitete rūpinasi savo grupiokais, pakvietė juos į evangelizacijos renginius VU rugsėjo mėnesį.

Ilgus metus dėstote Evangeliniame Biblijos institute, esate dogmatikos ir etikos dėstytojas.

Evangelinis Biblijos institutas (EBI) įsikūrė Šiauliuose prieš maždaug 25 metus. Pradžioje tai buvo vien Laisvųjų krikščionių bažnyčios (LKB) ir pradžioje interviu mano minėto Lietuvos krikščioniško fondo projektas. Paskaitos vykdavo Ginkūnų dvare, Šiaulių rajone. Vėliau pradėjo mokytis vis daugiau studentų iš kitų bažnyčių, ypač *Tikėjimo žodžio* (dabar *Lietuvos Evangelinių Bažnyčių Bendrijos – LEBB*). 2012 metais pasikeitė valdymas, EBI tapo VšĮ su septyniais dalininkais – kelios misijos ir trys bažnyčios: Laisvųjų Krikščionių Bažnyčia, LEBB ir mūsų Reformatų Bažnyčia. Buvo įsteigtas dar vienas studijų centras Vilniuje, Pilaitėje. Paskaitos anksčiau vykdavo kartą per mėnesį – nuo penktadienio iki sekmadienio, dabar – tik šeštadieniais. Tai leidžia dirbantiems paraleliai studijuoti (kaip mūsų katechetui Dainiui). Studentai lieka savo bendruomenėse, toliau jose tarnauja. Todėl visa mokymo programa išlieka artima tarnautojų kasdienybei ir bažnyčių tikrovei. Didelis EBI privalumas yra evangelikų bendradarbiavimas ir pačių studijuojančių – iš kartais labai skirtingų bažnyčių – pasidalinimas, diskusijos. Galime ir turime mokytis vieni iš kitų. Taigi EBI padeda visai praplėsti studentų akiratį. 2004 m. buvau pakviestas dėstyti tik vieną dalyką, po kurio laiko jų atsirado vis daugiau. Teko pačiam įsigilinti į įvairias mokymo sritis, pats daug ko išmokau – ir apie mūsų reformatų tradiciją. Po sesijos studentai gauna išsamų mano paskaitos tekstą, kurį suredaguoja žmona Rima. Jau kurį laiką daug paskaitų įrašomos. Trūkumas tas, kad diskusijos nebe tokios gyvybingos kaip anksčiau...

Deja, LKB ir dvi menonitų misijos paliko EBI, prieš ke turis metus uždarytas Šiaulių studijų centras. Liko per 30 studentų ir keturių dėstytojų branduolys. Iššūkių, kaip visada, nemažai, bet mus džiugina tai, kad visi puikiai sutariame. Mus vienija ištikimybė Biblijos autoritetui ir evangelikų paveldui bei dėmesys bendruomenių reikmėms ir evangelizavimui. Džiaugiuosi, kad mūsų Bažnyčios vadovybė palaiko EBI – juk turime tęsti protestantų teologinio švietimo viziją.

Kokia jūsų profesinio domėjimosi ir veiklos sritis?

Jau nuo mokyklos laikų domiuosi istorija. Tai padeda ir bažnyčios kontekste, nes neužaugau reformatų tradicijoje. Todėl man pačiam teko išsiaiškinti, kur mūsų šaknys, kokia reformatų teologijos istorija ir t.t. Bet dar studijų laikais didelę įtaką man darė anglikonų kunigo ir teologo Johno Stotto (1921–2011) veikalai ir mintys. Jis pabrėžė, kad krikščionys pašaukti į *dvigubą klausymąsi*: paklusniai ir pagarbai klausytis Dievo užrašyto žodžio, bet taip pat klausytis pasaulio – domėtis juo, kritiškai analizuojant šių dienų įvykius, įsigilinti į mokslą, meną, visuomenės problemas ir t. t. Viso to tikslas – galimybė pritaikyti Dievo Žodį mūsų gyvenimui šiandien, kad tas senas Žodis prabiltų naujai mūsų laikų iššūkių kontekste. Ši Stotto dvasia buvo matoma jau Šiauliuose leistame *Prizmės* žurnale. Rašėme apie Bibliją, Bažnyčios istoriją, bet taip pat ir apie naujus reiškinius,

kaip dirbtinis apvaisinimas mėgintuvėlyje. Taigi, turime būti konservatyvūs, išsiskirti savo istorijoje, žinoti Bibliją ir senus Išpažinimus, bet taip pat turime būti šiuolaikiški, domėtis naujais iššūkiais, pavyzdžiui, dirbtiniu intelektu, skaitmeniniais pinigais, novatoriškomis vakcinomis ir kt.

Jūsų krikščioniškos publicistikos straipsniai lietuvių kalba spausdinami įvairiuose žurnaluose, interneto svetainėse, parašėte ne vieną įvadą rimtoms knygoms, esate knygos Reformacija praeityje ir dabar: idėjos, istoriniai pėdsakai, perspektyvos sudarytojas (2017). Ir visa tai – taisyklinga lietuvių kalba. Pats rašote? Ar talkina žmona Rima?

Kai nuo 1995 m. leidome žurnalą, turėjome įsigilinti į visą žurnalistikos ir spausdinimo sritį. Teko daug dirbti su vertimais, pats pradėjau rašyti tekstus. Iki šiol toks darbas man prie širdies. Su Rima dirbome jau *Prizmės* laikais, be jos Lietuvoje nieko gero nenuveikčiau. Daug metų rašydavau vokiškai, Rima versdavo. Dabar jau rašau lietuviškai, o ji redaguoja, taiso, pataria ir įvertina. Taigi, jeigu taisyklinga ta mano lietuvių kalba, tai tik Rimos nuopelnas. Ji studijavo kalbas, mėgsta literatūrą. Kaip suvalkietė-zanavykė puikiai moka lietuvių kalbą ir peikia mano šiaulietišką-latvišką kirčiavimą. Džiaugiuosi, kad galime dirbti kartu kaip gera komanda.

Kaip ir kur sutikote Rimą? Kuo domisi jūsų keturios atžalos?

Rima nuo 1991 metų Šiaulių pedagoginiame institute (vėliau ŠU) studijavo vokiečių ir rusų kalbas. Vienas iš mano

Rimos ir Holgerio Lahayne'ių vestuvės 1997 m.

kolegų vokiečių jai dėstė, 1993 m. vasarą pakvietė ją į vieną renginį su grupe iš Vokietijos, tarp jų buvau ir aš. Kalbėjomės apie vokiečių rašytoją Hermaną Hesę... Rugpjūtį, per evangelizaciją Kaune, ji įtikėjo, prisijungė kaip savanorė prie mūsų misijos veiklos Šiauliuose, vertė pirmuosius straipsnius *Prizmei*. Pradėjome draugauti nuo 1994 m. pabaigos, susituokėme 1997 m. liepą Vokietijoje, mano tėvų miestelio liuteronų bažnyčioje. Šiauliuose gimė visi mūsų vaikai. Izabelei šių metų lapkritį – 25-eri. Ji savanoriavo Vokietijoje ir greičiausiai pasiliks tenai, nes turi ten draugą. Dabar ji – Marburge, kur ir studijuos menų istoriją (sena mano svajonė). Benjaminui – 23-eji. Jis gabus kalboms,

vertė kelias knygas, bet iš to sunku pragyventi. Rudenį jis pradėjo mokytis antžeminio orlaivių aptarnavimo. Amelie, irgi jau pilnametė, mokosi Vilniaus profesinio rengimo centre, konditerijos specialybės. Liudvikui – 17 metų, jis yra Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos mokinys, smuikininkas. Labai džiaugiamės, kad vaikai tarpusavyje puikiai sutaria, eina Jėzaus pėdomis, noriai lanko bažnyčių pamaldas, Biblijos studijas ir t. t. Mane tėvai niekaip nespaudė, o patarė, ragino, siūlė bei parodė gyvo tikėjimo pavyzdį. Taip mudu su Rima auklėjome ir savo atžalas.

Ką veikiate laisvalaikiu? Ar turite su kuo pakalbėti... vokiškai?

Labayne'ų giminė 2016 m.

R. ir H. Labayne'ų šeima

Kai vaikai tarpusavyje pradėjo kalbėtis lietuviškai, šeimos kalba tapo lietuvių. Esu ir čia mažuma. Su Rima daugiausiai kalbamės lietuviškai, bet aš – dažnai su įvairiais vokiškais intarpais. Kartą per savaitę skambinu tėvams. Taigi, tik su jais reguliariai kalbu vokiškai. Anksčiau buvau filmų fanas, dažnai eidavau į kiną. Dabar jau vis mažiau tam skiriu laiko. Tad vaikų klausinėju apie naujus filmus, aktorius. Prieš dvejus metus įsigijome sodą Vilniaus rajone, prie Rastinėnų. Ten nuo balandžio iki spalio visada yra ką veikti. Rima, ūkininkų duktė, ten yra savo stichijoje, o aš stengiuosi įgyvendinti jos sumanymus. Savaitgaliais, o jei yra laiko ir savaitės vidury, žaidžiame stalo žaidimus. Šeimoje pavyko įdiegti ir vieną labiau vokišką tradiciją – *spazierengehen* – pasivaikščioti gamtoje. Prisimenu, kaip su močiute ir tėvais dažnai traukdavom į miškus. Dabar su visa savo šeima vaikštome po Vilnių ar jo apylinkes.

Žurnalistė Aurelija Arlauskienė

Alena Birutė Dagytė Jovarauskienė

1933-01-02–2023-11-04

*Lapkričio 4 dieną po sunkios, varginančios ligos mirė
Kauno reformatų parapijos narė nuo jos atsikūrimo –
mokytoja Alena Birutė Dagytė Jovarauskienė.*

Alena, namiškių vadinama Lėne, gimė 1933 m. sausio 1 d. Kilučių kaime, netoli Biržų, ūkininkų reformatų Petro ir Adelės (Skeberdytės) Dagių šeimoje. Be jos, tėvai dar užaugino du sūnus: Alfredą ir Vitoldą.

Mokėsi ir baigė Biržų gimnaziją, išvažiavo mokytis į Vilnių, įstojo į Pedagoginį institutą studijuoti anglų kalbos. Baigusi studijas, sugrįžo į Biržus, mokytojavo savo gimnazijoje. Jaunesnis brolis Vitoldas jau buvo išsikūręs Kaune ir pasikvietė sesę, kurį laiką jie kartu nuomojosi butą. Alena gavo mokytojos anglistės darbą Kauno

Panemunės vidurinėje mokykloje, apsigyveno Zuikinėje (Kauno priemiestis) mokytojams skirtame name. Pasistačiusi kooperatinį butą Kaune, išsikėlė į miestą ir dirbo buvusioje Kauno 37-oje (dabar Aleksandro Stulginskio) vidurinėje mokykloje, iš jos išėjo į užtarnautą poilsį.

Buvo sukūrusi šeimą su tremtiniu Antanu Jovarausku (1929-1988).

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, sukruto visos Lietuvos reformatai burtis, kurti ar atkurti parapijas, rūpintis bažnyčių atgavimu. Kauno reformatai jungėsi prie liuteronų, nes ir prieškary, neturėdami savos bažnyčios, glaudėsi Šv. Trejybės liuteronų bažnyčioje prie Nemuno. Aktyvi, gyvybinga Elenutė, kartu su broliu Vitoldu, aktyviai įsijungė į atsikūrusios Kauno reformatų parapijos veiklą, vertėjaudavo priimant svečius.

Nuotraukose iš pirmųjų talkų Liuteronų bažnyčioje visur matome pilną jėgų ir elegancijos Elenutę. Pamaldos vyko liuteronų bažnyčioje iki 2014 metų.

Kauniečiai reformatai neprarado vilties atgauti ir savąją – prieš karą nebaigtą įrengti, o pokary paverstą sandėliu – bažnyčią Ožėskienės gatvėje.

1990 m. vasario 25 d. įvyko pamaldos prie uždarytos reformatams bažnyčios, kurioje jau šeiminkavo būsimieji policininkai. Po gerų dviejų dešimtmečių, geranoriškai susitarus su Riomerio universitetu, buvo leista ten šventadieniais laikyti pamaldas. Ir tik 2018 metais Kauno parapija tapo šeiminkais protėvių statytoje bažnyčioje. Deja, Elenutei neteko ilgai tuo džiaugtis. 2022 metų pabaigoje pablogėjo sveikata. Pasiligojusią Ją nuoširdžiai globojo, net keletą kartų per savaitę lankė Kauno bažnyčios kunigas misionierius Frankas van Dalenas su žmona Emily. Nesant kalbos barjero (Elenutė nebuvo pamiršusi anglų kalbos), jie daug šnekėdavosi, bendraudavo, net pagiedodavo kartu.

Apie Elenutės aktyvią veiklą Pasaulinės Moterų Maldos Dienos judėjime Atsisveikinimo Žodyje šiltai pasakoja Rūta Bronė Lukenskienė – viena iš to judėjimo organizatorių:

*Bendravusieji su Elena nepamirš Jos atviro, atsakingo krikščioniško
charakterio, bendrų maldu, giesmių, labdarinių darbų.*

Jovarauskienė sėdi centre

KAI ŠAUKIA ŠIRDIS

Nuo 1992 metų Elena buvo viena aktyviausių organizatorių rengiant ekumenines pamaldas tiek mūsų, tiek kitose Kauno bažnyčiose. Ji buvo vertėja – iš anglų kalbos išversdavo ir suredaguodavo Pasaulinės Maldos liturgiją, Biblijos studijas, kitą svarbią informaciją. Išties dešimtmetį pirmąjį kovo penktadienį mes susiburdavome bendrai ekumeninei maldei ir įsiliedavome į viso pasaulio moterų būrį.

Bažnyčia Elenai buvo ne formalumas, o pašaukimas, misija, kažkas daug daug svarbiau už įprastinę gyvenimo tėkmę...

Po Atsisveikinimo sekmadienį, lapkričio 12 d., Kauno reformatų bažnyčioje, urna su Alenos Jovarauskienės pelenais bus išvežta laidoti į gimtinę – į Kilučių reformatų naująsias kapines, tėvų kapavietėje.

Kauniečiai

Žemėn leidžias lapų žvaigždės

Žemėn leidžias lapų žvaigždės.
Pradžios ten, kur kažkas baigias...
Ant palinkstančių pečių
Jaučiam šilumą delnų
Tų, kurie sapnuos aplanko,
Tų, kam skirtos baltos lankos,
Mūsų mintys, atmintis,
Žvakę tirpdanti ugnis.

Tiems, kurių keliai sustojo
Prie akmens, paminklo, kojų –
Gyvas žiedas prie Maldos
Ir Ryšys – be pabaigos...
Žodžiai, šypsenos, motyvai
Priartėja – viskas gyva.
Ir iš tolių tolimų grįžta kartos.
Mes – kartu...

2023-11-04

Genovaitė Mikalajūnienė

Metų dienoraštis – Laiko sėklė

Žvilgsniais palaiminam rytmečių kaitą.
Sieloj lengvėja... Tos klaidos, kaltė –
dar nepraradusios Atgailai laiko.
Metų pilnatvė. Ir Laiko delčia.
Šilumą, šviesą ne tik Saulė neša...
Mintys – su paukščiais, o žingsniai – žeme.
Laikas – toks gyvas. Jis laša ir laša
kekėm šermukšnių, tai bruknėm šile.
Net jei nelyja, bet lašas – ant skruosto.
Jo spalvos, kvapas – spalio lape.
Va, snaigių kilimu žemę vėl klosto.
Šiaudas po staltiese – Kūčių kerai.
Ak, kaip ištraukti patį ilgiausią?...
Bet ką skirs Likimas – vis tiek bus gerai!
Laikas lai laša. O mes vis keliausim...

Genovaitė Mikalajūnienė

Ažuolynas 2023 m. spalio 11 d

Ažuolynas 2011 m. balandžio 16 d.

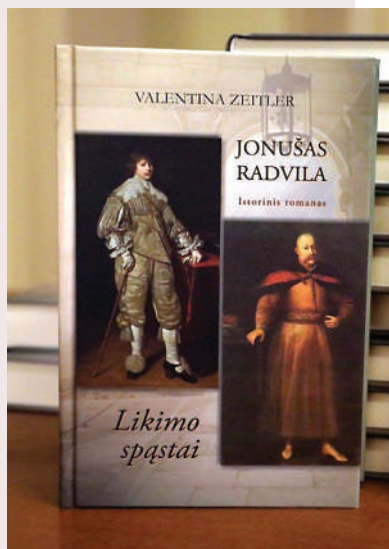
Į Dubingius atvyksta tie, kuriuos šaukia širdis, – pernai per Reformacijos dieną stalo bendrystėje apibendrino Radvilų ažuolyno sodinimo iniciatorė ir rudeninių atminimo pamaldų ant Dubingių piliakalnio organizatorė Danguolė Juršienė.

Šaukia ne tik širdis, bet ir Radvilų ažuolynas, dešimtmetis, tvirtom, nors dar liaunom šakelėm moja. Moja ir šlama išlakių eglaičių apstoti ažuoliukai, o senolis ažuolas čia pat, su senosios sodybos sodo obelimi, vis aptaria laikus, kai tųjų ažuoliukų už juos prilaikančius kuoliukus kur kas mažesnių būta.

Ažuolai yra didūs, kaip didūs bei ažuolynų atmenos verti yra mūsų iškilieji: Generolas Vėtra, pulkininkas ir diplomatas Kazys Škirpa, pulkininkas partizanas Kazimieraitis ir didieji Biržų, Dubingių bei Nesvyžiaus ažuolai – kunigaikščiai Radvilos, kurių vardu reformatai norėjo pavadinti 2011 metų balandžio 16 dieną pasodintą Ažuolyną. Kaip kad Mažvyde Justinas Marcinkevičius ištara: šaknim į pragarą, o šakom – į dangų.

Vidmantas Petras Kuprevičius

Reformacijos dienos minėjime – istorinio romano sutiktuvės

Jono Radvilos žmonos

Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija Reformacijos dieną minėjo pilnutėlėje Lietuvos mokslų akademijos mažojoje salėje. Džiugu, kad tarp susirinkusiųjų buvo ir gausus sostinės Martyno Mažvydo progimnazijos mokinių būrys.

Renginys prasidėjo Reformacijos himnu *Tvirčiausia apsaugos pilis*, kurį pakiliai sugiedojo Vilniaus ev. reformatų choras *Giesmė*, bei Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos (toliau Draugijos) pirmininko Donato Balčiausko sveikinimo žodžiu, kuriame jis padėkojo visiems, puoselėjantiems Reformacijos istoriją ir kultūrą. Akcentavo koks gyvybingas ir neįkainojamas šio sąjūdžio įnašas – tautos dvasinės savimonės žadinimas per motinos kalbą, lietuvišką raštą, švietimo sistemos kūrimą ir t. t. Prisiminė apie netolimą praeitį, kai 2017 metais švenčiant Reformacijos 500-ąsias metines, Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą spalio 31 d. įrašyti į Atmintinų dienų sąrašą kaip minėtiną Reformacijos dieną.

Šiltai prasidėjo vakaro dalyvių susitikimas su Valentina Zeitler, istorike, diplomate, rašytoja bei pristatytas jos istorinis romanas *Jonušas Radvila. Likimo spąstai*. Knygos sutiktuvės moderavo profesorė, humanitarinių mokslų daktarė Raimonda Ragauskienė, ištraukas skaitė LMA skyriaus *Mokslininkų rūmai* vadovė Aldona Daučiūnienė.

Prof. Raimonda Ragauskienė pasidžiaugė gausiu susirinkusiųjų būriu ir pristatė V. Zeitler kūrybą: *Džiaugiuosi, kad dar platesnis visuomenės ratas sužinos apie istorinę asmenybę – Jonušą Radvilą. Valentino romanams būdinga atida istoriniams faktams ir kartu jautrumas, kuriant pagrindinių veikėjų portretus. Romanas apie vienos žymiausių XVII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorinių asmenybių – valstybininko, mecenato, Biržų ir Dubingių kunigaikščio, Vilniaus vaivados, Lietuvos vyriausiojo etmono, ev. reformato Jono Radvilos (1612–1655) gyvenimu tai tik patvirtina. Pasak profesorės, sodrus, kasdienybės detalių gausus pasakojimas nukelia skaitytojus į lemtingus Lietuvai vadinamojo Tvano laikus. Autorė at-*

gaivina vieno sudėtingiausių XVII a. vidurio epochos veidų, netgi galima jausti ore tvyrančių tragizmo nuotaikų. Pasaulio galingiesiems priklausęs Radvila, kuriam likimas atseikėjo tikrai daug, romane nukeliamas nuo pjedestalo. Jis iškyla kaip abejojantis, ieškantis ir klystantis, turtingas ir mylintis, bet ne visuomet laimingas žmogus. *Kas jis – Jonušas Radvila buvo? Didvyris ar išdavikas? Skaitytojas tiesioginio atsakymo į šį klausimų romane neras. Autorė palieka abejonę, kviečia mąstyti, vertinti ir pačiam skaitytojui susivokti*, – teigė prof. R. Ragauskienė.

Valentina Zeitler, parašiusi per 10 knygų, prisipažino, kad šis istorinis romanas gimė netikėtai. *Raimonda net kelis metus mane įkalbinėjo parašyti knygą apie Jonušą Radvilą. Ji ir jos vyras profesorius Aivas Ragauskas man suteikė labai daug medžiagos apie šią istorinę asmenybę. Tad tai ir tapo puikia paskata knygai rašyti. Romane visos datos, įvykiai, pavardės yra tikros, istoriniai faktai patikrinti. Šių dalykų žinojimas kūriniui suteikia autentikos. Istorines žinias „apelku“ į tokį rūbą, kad šiuolaikiniam skaitytojui būtų suprantama ir įdomu skaityti. Džiaugiuosi, kad manęs neapleidžia kūrybos mūza ir sėkmingai rašau naują knygą apie Mikalojų Radvilą Juodąjį, – ateities planais pasidalino rašytoja.*

D. Balčiauskas pasveikino Draugijos narius, šiais metais mininčius savo apvalius jubiliejus, taip pat priminė apie Vilniuje, Reformatų sode, statomą paminklą *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams* bei pakvietė dalyvauti garbingoje paminklo statybos paramos akcijoje. Daugiau informacijos apie paminklą bei galimybę jam paaukoti – Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos interneto svetainėje www.reformacija.lt

Vakaras baigėsi muzikiniu kūriniu, kurį smuiku atliko Liudvikas Lahaye.

Viktorija Liauškaitė

Iš www.reformacija.lt

Reformacijos 506-ųjų metinių šventė Papilyje

Atrodo, visai neseniai minėjome Reformacijos pusės tūkstančio metų jubiliejų, kai visus metus, įvairiose vietose vyko daug renginių, skirtų tai progai. Metai bėga, šiemet jau paminėjome 506-ąsias Reformacijos metines. Šventinėms pamaldoms spalio 31 d. svečius iš visų Lietuvos ev. reformatų parapijų priėmė papiliečiai savoje Papilio reformatų bažnyčioje. Reformacijos 506-osioms metinėms paminėti skirtose pamaldose dalyvavo atstovai iš Lietuvos ev. reformatų parapijų, kunigai: Tomas Šernas, Sigita Veinzierl, gen. superintendentas kun. Raimondas Stankevičius.

Savo pamoksle kun. R. Stankevičius vystė Reformacijos reikšmės mums visiems, atgailos ir Dievo meilės temą. Antroje pamaldų dalyje, kun. Sigita Veinzierl pašventinus duoną ir vyną, Viešpaties Vakarienės ėjo nemažas būrelis pamaldų dalyvių. Vargonavo ir giesmes vedė Papilio parapijos vargonininkė Vigilija Macienė.

Pasibaigus pamaldoms, panevėžiečių grupelė nusifotografavo atminčiai ir Panevėžio parapijos istorijos kronikai, kurią kruopščiai veda Palmyra Griciūnienė.

Papilio parapija – viena seniausių Lietuvos ev. reformatų parapijų, istoriniuose šaltiniuose minima nuo 1593 metų. Dabartinės bažnyčios pastatas pastatytas 1785 metais. Antrojo pasaulinio karo metu bažnyčia buvo smarkiai apgriauta, tačiau 1947 m., reformatų kunigo Mykolo Franko dėka, ji buvo atstatyta.

Panevėžiečius, atvykusius į Reformacijos paminėjimo pamaldas, sutikusi kun. Sigita Veinzierl minėjo, kad rūpesčių dėl bažnyčios netrūksta: jau rūpinamasi dėl projekto bažnyčios vidaus ir išorės dažymo bei tvarkymo darbams. Kasdieniuose darbuose labai padeda parapijos aktyviausieji, kuriais visada galima pasikliauti. Štai ir tą – šventinę – dieną dėl remonto darbų buvo atjungta bažnyčiai elektra, bet parapijiečiai rado išeitį – atgabeno ir pajungė generatorių.

Po pamaldų buvome pakviesti į Papilio miestelio Bendruomenės namus agapei. Salė buvo artipilnė. Sudėję atsivežtas vaišes ant

stalų, kurie jau buvo nukloti papiliečių paruoštais užkandžiais, bendravome su tikėjimo broliais ir sesėmis. Vilniaus parapijos atstovė Danguolė Juršienė pasidžiaugė gražiai augančiu, daugiau kaip prieš dešimtmetį pasodintu Ažuolynu Dubingiuose ir skatino reformatus puoselėti jį ir toliau, būtinai įtraukiant savo vaikus ir anūkus. Tie, kurie būdami vaikai, dalyvavo sodinant Ažuolyną, dabar išaugo į gražų jaunimą. Ji taip pat padėjo papiliečiams už surengtą Reformacijos paminėjimo šventę ir šiltą priėmimą. Panevėžietė Palmyra Griciūnienė irgi dėkojo Papilio parapijai už gražų priėmimą ir pasvarstė, kad, anksčiau ar vėliau, gal ir Panevėžio parapijai ateis eilė surengti Reformacijos minėjimo šventę. Panevėžio parapijos seniūnų Valdybos pirmininkas kurt. Petras R. Puodžiūnas pasiguodė dėl lėtai renkamų lėšų Panevėžio ev. reformatų bažnyčios statybai. Agapės metu netrūko šiltų akimirkų. Kun. Sigita su jos praėjusiu jubiliejumi sveikino dar nespėję pasveikinti biržiečiai, 102-ų metų puikiai atrodančią Silviniją Murnikienę pažįstami sveikino su jos praėjusio Šimtmečio jubiliejumi.

Panevėžiečiai šventėje

Agapė Papilio bendruomenės namuose

Viską puikiai apibendrino kun. Sigita Veinzierl, padėkojusi pasišventusiems parapijiečiams ir priminusi, kad *jei Dievas nestato namų, tai veltui dirbs tie, kurie juos stato. Visą, ką darome, darykime su Dievu. Vienam žmogui nėra įmanoma, o su Dievu – viskas yra įmanoma... Ačiū Dievui už kiekvieną iš jūsų, esantį čia šiandien, už kiekvieną, kuris atėjo, padėjo, vienaip ar kitaip prisidėjo.*

Nuoširdžių papiliečių svečiai neskubėjo skirstytis, o važiuojant namo po šilto pabendravimo ir apsiniaukęs rudens dangus atrodė šviesus ir ne toks niūrus.

Irena Skiauterytė

Nuotraukos autorės

Konferencija *Atgaivinta bažnyčia*

2023 m. lapkričio 16-18 dienomis Kauno evangelikų reformatų bažnyčioje vyko konferencija *Atgaivinta bažnyčia*. Kauno parapijos misionieriaus kun. Franko van Dalen'o kvietimu pagrindiniu konferencijos pranešėju buvo į Lietuvą su žmona Jane atvykęs Dievo Žodžio tarnas – kun. Wayne Frazier'is.

Kun. Wayne Frazier'is 42 metus tarnavo vienoje iš ARPC (*Jungtinė Reformatų Presbiterionų Bažnyčia*) bažnyčių ir per tą laiką įkūrė dvi naujas bažnyčias. Nuo 1991 m. iki 2016 m. tarnavo Back Creek presbiterionų bažnyčioje Šarlotėje. Dabar Wayne Frazier'is jau pensijoje, tačiau pusę etato dirba kaip Bažnyčios gyvybingumo treneris ARP bažnyčios namų misijų agentūroje *Outreach North America* (*Pagalba Šiaurės Amerikoje*). Jis ragina bažnyčias būti misionierėmis mūsų pokrikščioniškoje kultūroje, kuriant biblinę viziją, misiją ir strategiją kaip pasiekti savo kaimynus nekintančia Evangelija. Wayne Frazier'io žmona Jane, kaip ir jis, baigė Gordono Konvelo seminariją, kur įgijo magistro laipsnį. Ji dėstė krikščioniškuose universitetuose ir mokyklose, taip pat tarnavo kartu su vyru vedama sekmadieninės mokyklos pamokas, Biblijos studijas ir mažas grupes. Wayne ir Jane turi du vaikus ir keturis anūkus.

Pagrindinė konferencijos tema – *Kaip Dievas atgaivina savo Bažnyčią?* Kun. Wayne Frazier'is kalbėjo tokiomis svarbiomis temomis, kaip:

- Evangelijos tapatybė;
- Bažnyčios sveikata;
- atgaivintos Bažnyčios požymiai;
- vadovų rizika (tikėjimas Jėzumi ir drąsa);
- Bažnyčios vizija (Bažnyčios ir tarnystės ateities formavimas);
- sveikos globos grupelės (komandinis darbas);
- pasipriešinimas ir dėmesio blaškymas;
- gailestingumo tarnystė;
- kaip Dievas gauna visą šlovę;
- Evangelijos kultūros kūrimas. Kristaus Bažnyčios augimas, pasitelkiant malonės priemones.

Į konferenciją buvo pakviesti ne tik mūsų – Reformatų Bažnyčios dvasininkai, vyresnieji, bet ir kitų evangelinių Bažnyčių tarnautojai. Džiaugiamės, kad Dievas leidžia kun. Franko tarnystei pasiekti ne tik mūsų tikėjimo namiškius, bet ir kitas evangelines Bažnyčias. Konferencija truko 3 dienas, tad buvo daug bendraujama, dalijamasi patirtimi, diskutuojama. Kun. Wayne Frazier'is sekmadienį pamokslavo Kauno evangelikų reformatų bažnyčioje. Jo pamokslo *Užpildant mūsų tuštumą* įrašą galima paklausti:

<https://www.youtube.com/watch?v=3k94v9lQOYC>

Rita Jaušėdienė
Nuotrauka autorės

Vilniaus vargonininkai

Išėjus į Amžinybę Vilniaus reformatų bažnyčios vargonininkei **Gražinai Petrauskaitėi**, rūpintis pamaldų liturgijos muzikine dalimi ėmėsi muzikos mokytoja, pianistė Rasa Šernienė, jau iki tol pavadavusi profesionalios vargonininkės Gražiną ir sunkiai susirgusią Aušrelę.

Rasa Šernienė

Liudvikas
Lahayne

Rasai Šernienei talkinti pasisiūlė jaunasis Liudvikas Lahayne, pamaldose retkarčiais džiuginęs muzikiniais tarpais – pagrodavęs smuiku. Dabar jis rimtai ėmėsi įvaldyti vargonavimo meną, mokosi ir tobulinasi pas vargonininkę Ž. Survilaitę. Juos abu esant reikalui pavaduoti pasiryžusi buvusio choro *Giesmė* dainininkė Rasa Mikalajūnienė. Parapijiečiai džiaugiasi, kad nereikia giedoti *a capella*, kad mūsų Reformatų bažnyčioje skamba vargonai, kviesdami šlovinti Viešpatį, atiduoti Jam Garbę giesmė, o pro šalį einantiems vilniečiams – svečiams neša džiugią žinią, kad Bažnyčia gyva, joje skelbiamas Dievo Žodis ir skamba giesmės, o nuostabius jos skliautus švelniai *drešina* vargonų muzika.

Rasa
Mikalajūnienė

InfoRef_LT

2024 METŲ

REFORMATŲ kalendorius

Sausio 1 d.	NAUJIEJI METAI – Jėzaus vardo diena
Sausio 6 d.	IŠMINČIAI
Vasario 15 d.	GAVĖNIOS pradžia – 40-ies dienų priešvėlykinis laikotarpis
Kovo 24 d.	VERBŲ SEKMADIENIS – prasideda Didžioji savaitė
Kovo 28 d.	DIDYSIS KETVIRTADIENIS – Viešpaties Vakariinės įstatymo diena
Kovo 29 d.	DIDYSIS PENKTADIENIS – Jėzaus Kristaus nukryžiuavimas ir mirtis Golgotos kalne
Kovo 31–balandžio 1 d.	VELYKOS – Kristaus prisikėlimo ir mirties Pergalės šventė
Gegužės 5 d.	MOTINOS diena
Gegužės 9 d.	KRISTAUS DANGUN ŽENGIMO diena, Šeštinės (40 dienų po Velykų)
Gegužės 19 d.	SEKMINĖS – Šv. Dvasios atsiuntimas (50 dienų po Velykų)
Gegužės 26 d.	ŠV. TREJYBĖS šventė, skirta Šv. Dievo Trejybei pagarbinti
Birželio 24 d.	JONO KRIKŠTYTOJO gimimo diena (Joninės)
Spalio 6 d.	DERLIAUS PADĖKOS šventė
Spalio 31 d.	REFORMACIJOS – Bažnyčios atsinaujinimo šventė
Lapkričio 24 d.	AMŽINYBĖS, mirusiųjų minėjimo diena
Gruodžio 1 d.	I Advento sekmadienis
Gruodžio 24 d.	Kūčios – Kalėdų išvakarės
Gruodžio 25–26 d.	KALĖDOS – Kristaus gimimo diena

Vilniaus ev. reformatų parapijai atmintinos dienos:

- Balandžio 21 d. – Vilniaus ev. reformatų bažnyčios statybos pradžia – padėtas kertinis akmuo (1830.04.21)
- Liepos 21 d. – pašventinta Vilniaus ev. reformatų bažnyčia (1835.07.21)
- Spalio 23 d. – Vilniaus parapijos sugrįžimo į bažnyčią diena (2012.10.23)

ISSN 2669-1841

Vyr. redaktorius gen. superintendentas**kun.** Raimondas Stankevičius**Redaktorė:** Dalija Gudliauskienė**Leidiniui talkino:**

Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė

Dizainas ir maketas Aušrinės Bareikytės-Čižikienės

Tiražas 100 egz.

Redakcija:

Pylimo 20-13, Vilnius,

Konsistorijos raštinė Vilniuje

Tel. +370 69904137, +370 655 43678

Leidėjai straipsnius taisto ir trumpina savo nuožiūra

Mūsų leidinyje pateiktus kai kuriuos straipsnius galite skaityti

www.ref.lt

